اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ وَالصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلٰى سَيِّدِ الْمُرْسَلِيْنَ
اَمَّا بَعْدُ فَاَعُوْذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطٰنِ الرَّجِيْمِ ؕ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ؕ

કિતાબ પઢને કી દુઆ

અઝ : શૈખે તરીકત, **અમીરે અહલે સુન્નત**, બાનિયે દા'વતે ઈસ્લામી, હઝરત અલ્લામા મૌલાના અબૂ બિલાલ મુહમ્મદ ઈલ્યાસ અત્તાર કાદિરી ર-ઝવી دَامَتْ بَرَکَاتُهُمُ الْعَالِيَه

દીની કિતાબ યા ઈસ્લામી સબક પઢને સે પહલે ઝૈલ મેં દી હુઈ દુઆ પઢ લીજિયે اِنْ شَآءَ اللّٰه عَزَّوَجَلَّ જો કુછ પઢેંગે યાદ રહેગા. દુઆ યેહ હૈ :

اَللّٰهُمَّ افْتَحْ عَلَيْنَا حِكْمَتَكَ وَانْشُرْ
عَلَيْنَا رَحْمَتَكَ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْاِكْرَام

તરજમા : ***એ અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ! હમ પર ઈલ્મ વ હિકમત કે દરવાઝે ખોલ દે ઔર હમ પર અપની રહમત નાઝિલ ફરમા ! એ અ-ઝમત ઔર બુઝુર્ગી વાલે !*** (اَلْمُسْتَطْرَف ج١ ص٤٠ دارالفكر بيروت)

નોટ : અવ્વલ આખિર એક એક બાર દુરૂદ શરીફ પઢ લીજિયે.

તાલિબે ગમે મદીના
વ બકીઅ
વ મગ્ફિરત
13 શવ્વાલુલ મુકર્રમ 1428 હિ.

" અબ્લક ઘોડે સુવાર "

યેહ રિસાલા (**અબ્લક ઘોડે સુવાર**)

શૈખે તરીકત, અમીરે અહલે સુન્નત, બાનિયે દા'વતે ઈસ્લામી હઝરત અલ્લામા મૌલાના અબૂ બિલાલ **મુહમ્મદ ઈલ્યાસ અત્તાર કાદિરી ર-ઝવી ઝિયાઈ** دَامَتْ بَرَکَاتُهُمُ الْعَالِيَه ને ઉર્દૂ ઝબાન મેં તહરીર ફરમાયા હૈ.

મજલિસે તરાજિમ (દા'વતે ઈસ્લામી) ને ઈસ રિસાલે કો **ગુજરાતી** રસ્મુલ ખત મેં તરતીબ દે કર પેશ કિયા હૈ ઔર **મક-ત-બતુલ મદીના** સે શાએઅ કરવાયા હૈ. ઈસ મેં અગર કિસી જગહ કમી બેશી પાએં તો મજલિસે તરાજિમ કો (બ ઝરીઅએ મક્તૂબ યા ઈ-મેઈલ) મુત્તલઅ ફરમા કર સવાબ કમાઈયે.

રાબિતા : મજલિસે તરાજિમ (દા'વતે ઈસ્લામી)

મક-ત-બતુલ મદીના

સિલેક્ટેડ હાઉસ, અલિફ કી મસ્જિદ કે સામને, તીન દરવાઝા,

અહમદઆબાદ-1, ગુજરાત, ઇન્ડિયા

MO. 9374031409 E-mail : translationmaktabhind@dawateislami.net

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ وَالصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلٰى سَيِّدِ الْمُرْسَلِيْنَ
اَمَّا بَعْدُ فَاَعُوْذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطٰنِ الرَّجِيْمِ ؕ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ؕ

અબ્લક ઘોડે સુવાર

શૈતાન લાખ સુસ્તી દિલાએ યેહ રિસાલા (48 સફ્હાત) આખિર તક પઢ લીજિયે اِنْ شَآءَاللّٰه عَزَّوَجَلَّ **કુરબાની કે મુ-તઅલ્લિક કાફી મા'લૂમાત મિલેંગી.**

દુરૂદ શરીફ કી ફઝીલત

સરકારે મદીના, રાહતે કલ્બો સીના, સાહિબે મુઅત્તર પસીના صَلَّى اللّٰه تَعَالٰى عَلَيْهِ وَ اٰلِهٖ وَسَلَّم કા ફરમાને આફિય્યત નિશાન હૈ : "ઐ લોગો ! બેશક બરોઝે કિયામત ઉસ કી દહ્શતોં ઔર હિસાબ કિતાબ સે જલ્દ નજાત પાને વાલા શખ્સ વોહ હોગા જિસ ને તુમ મેં સે મુઝ પર દુન્યા કે અન્દર બ કસરત દુરૂદ શરીફ પઢે હોંગે."

(اَلْفِرْدَوس بمأثور الْخطّاب ج٥ ص٢٧٧ حديث٨١٧٥)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيب ! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

અબ્લક ઘોડે સુવાર

હઝરતે સય્યિદુના અહમદ બિન ઈસ્હાક عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللّٰهِ الرَّزَّاق **ફરમાતે** હૈં : મેરા ભાઈ બા વુજૂદે ગુરબત રિઝાએ ઈલાહી કી નિય્યત સે હર સાલ બ-કરહ ઈદ મેં કુરબાની કિયા કરતા થા. ઉસ કે ઈન્તિકાલ

કે બા'દ મૈં ને એક ખ્વાબ દેખા કે કિયામત બરપા હો ગઈ હૈ ઔર લોગ અપની અપની કબ્રોં સે નિકલ આએ હૈં, યકાયક મેરા મર્હૂમ ભાઈ એક **અબ્લક** (યા'ની દો રંગે **ચિતકુબ્રે**) ઘોડે પર સુવાર નઝર આયા, ઉસ કે સાથ ઔર ભી બહુત સારે ઘોડે થે. મૈં ને પૂછા **يَا اَخِيْ! مَا فَعَلَ اللّٰهُ تَعَالٰى بِكَ؟** યા'ની એ મેરે ભાઈ ! **અલ્લાહ** તઆલા ને આપ કે સાથ ક્યા મુઆ-મલા ફરમાયા ? કહને લગા **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ને મુઝે **બખ્શ** દિયા. પૂછા : કિસ અમલ કે સબબ ? કહા : એક દિન કિસી **ગરીબ બુઢિયા** કો બ નિય્યતે સવાબ મૈં ને એક દિરહમ દિયા થા વોહી કામ આ ગયા. પૂછા : યેહ ઘોડે કૈસે હૈં ? બોલા : **યેહ સબ મેરી બ-કરહ ઈદ કી કુરબાનિયાં હૈં ઔર જિસ પર મૈં સુવાર હૂં યેહ મેરી સબ સે પહલી કુરબાની હૈ.** મૈં ને પૂછા : અબ કહાં કા અઝ્મ હૈ ? કહા જન્નત કા. યેહ કહ કર મેરી નઝર સે ઓઝલ હો ગયા. **(دُرَّةُ النَّاصِحِين ص۲۹۰) અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ **કી ઉન પર રહમત હો ઔર ઉન કે સદકે હમારી બે હિસાબ મગ્ફિરત હો.**

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيب! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

"અલ્લાહ" કે ચાર હુરૂફ કી નિસ્બત સે ચાર ફરામીને મુસ્તફા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَ اٰلِهٖ وَسَلَّم

﴾1﴿ કુરબાની કરને વાલે કો કુરબાની કે જાનવર કે હર બાલ કે બદલે મેં એક નેકી મિલતી હૈ (تِرمِذی ج۳ص۱۶۲حدیث۱۴۹۸) ﴾2﴿ જિસ ને ખુશ દિલી સે તાલિબે સવાબ હો કર કુરબાની કી, તો વોહ

આ-તશે જહન્નમ સે હિજાબ (યા'ની રોક) હો જાએગી (اَلْمُعْجَمُ الْكَبِير ج٣ ص ٨٤ حديث ٢٧٣٦) ﴿3﴾ ઐ ફાતિમા ! અપની કુરબાની કે પાસ મૌજૂદ રહો ક્યૂંકે ઈસ કે ખૂન કા પહલા કતરા ગિરેગા તુમ્હારે સારે ગુનાહ મુઆફ કર દિયે જાએંગે (اَلسُّنَنُ الْكُبرٰى لِلْبَيْهَقِي ج٩ ص ٤٧٦ حديث ١٩١٦١) ﴿4﴾ જિસ શખ્સ મેં કુરબાની કરને કી વુસ્અત હો ફિર ભી વોહ કુરબાની ન કરે તો વોહ હમારી ઈદગાહ કે કરીબ ન આએ. (ابن ماجه ج٣ص٥٢٩ حديث٣١٢٣)

ક્યા કર્ઝ લે કર ભી કુરબાની કરની હોગી ?

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! જો લોગ કુરબાની કી ઈસ્તિતાઅત (યા'ની તાકત) રખને કે બા વુજૂદ અપની વાજિબ કુરબાની અદા નહીં કરતે, ઉન કે લિયે લમ્હએ ફિક્રિય્યા હૈ, અવ્વલ યેહી ખસારા (યા'ની નુક્સાન) ક્યા કમ થા કે કુરબાની ન કરને સે ઈતને બડે સવાબ સે મહરૂમ હો ગએ મઝીદ યેહ કે વોહ ગુનાહગાર ઔર જહન્નમ કે હકદાર ભી હૈં. **ફતાવા અમ્જદિય્યા** જિલ્દ 3 સફહા 315 પર હૈ : "અગર કિસી પર કુરબાની વાજિબ હૈ ઔર ઉસ વક્ત ઉસ કે પાસ રુપૈ નહીં હૈં તો કર્ઝ લે કર યા કોઈ ચીઝ ફરોખ્ત કર કે કુરબાની કરે."

પુલ સિરાત કી સુવારી

સરકારે નામદાર, મદીને કે તાજદાર, બિ ઈઝને પરવર દગાર દો આલમ કે માલિકો મુખ્તાર, શહન્શાહે અબરાર صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَ اٰلِهٖ وَسَلَّم કા ફરમાને ખુશબૂદાર હૈ : ઈન્સાન **બ-કરહ** ઈદ કે દિન કોઈ ઐસી નેકી નહીં કરતા જો **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કો ખૂન બહાને સે ઝિયાદા પ્યારી હો, યેહ

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم : જિસ કે પાસ મેરા ઝિક્ર હુવા ઔર ઉસ ને મુઝ પર દુરૂદે પાક ન પઢા તહકીક વોહ બદબખ્ત હો ગયા. (ابن سنی)

કુરબાની કિયામત મેં અપને સીંગોં બાલોં ઔર ખુરોં કે સાથ આએગી ઔર કુરબાની કા ખૂન ઝમીન પર ગિરને સે પહલે **અલ્લાહ** કે હાં કબૂલ હો જાતા હૈ. લિહાઝા ખુશ દિલી સે કુરબાની કરો. (ترمذی ج۳ص۱۶۲حدیث ۱۴۹۸)

મુહક્કિક અલલ ઈત્લાક, ખાતિમુલ મુહદ્દિસીન, હઝરતે અલ્લામા **શૈખ અબ્દુલ હક મુહદ્દિસ દેહલવી** عَلَیْہِ رَحْمَۃُ اللّٰہِ الْقَوِی ફરમાતે હૈં : કુરબાની, અપને કરને વાલે કે નેકિયોં કે પલ્લે મેં રખી જાએગી જિસ સે નેકિયોં કા પલડા ભારી હોગા. (اشعۃ اللمعات ج ۱ ص ۶۵۴) હઝરતે સય્યિદુના અલ્લામા અલી કારી عَلَیْہِ رَحْمَۃُ اللّٰہِ الْبَارِی ફરમાતે હૈં : ફિર ઉસ કે લિયે સુવારી બનેગી જિસ કે ઝરીએ યેહ શખ્સ બ આસાની પુલ સિરાત સે ગુઝરેગા ઔર ઉસ (જાનવર) કા હર ઉઝ્વ માલિક (યા'ની કુરબાની પેશ કરને વાલે) કે હર ઉઝ્વ (કે લિયે જહન્નમ સે આઝાદી) કા ફિદયા બનેગા.

(مِرْقَاۃُ الْمَفَاتِیح ج۳ص۵۷۴تحتَ الحدیث ۱۴۷۰, મિરઆત, જિ. 2, સ. 375)

કુરબાની કરને વાલે બાલ નાખુન ન કાટેં

મુફસ્સિરે શહીર **હકીમુલ ઉમ્મત** હઝરતે મુફ્તી અહમદ યાર ખાન عَلَیْہِ رَحْمَۃُ الْحَنَّان એક હદીસે પાક (જબ અ-શરહ આ જાએ ઔર તુમ મેં સે કોઈ કુરબાની કરના ચાહે તો અપને બાલ વ ખાલ કો બિલ્કુલ હાથ ન લગાએ) કે તહ્ત ફરમાતે હૈં : "યા'ની જો અમીર વુજૂબન યા ફકીર નફ્લન કુરબાની કા ઈરાદા કરે વોહ **ઝુલ હિજ્જતિલ હરામ** કા ચાંદ દેખને સે કુરબાની કરને તક નાખુન બાલ ઔર (અપને બદન કી) મુર્દાર ખાલ વગૈરા ન કાટે ન કટવાએ તાકે **હાજિયોં સે કદરે** (યા'ની થોડી) **મુશા-બહત હો જાએ** કે વોહ લોગ એહરામ મેં હજામત નહીં કરા સકતે

ઔર તાકે કુરબાની હર બાલ, નાખુન (કે લિયે જહન્નમ સે આઝાદી) કા ફિદયા બન જાએ. યેહ હુક્મ **ઈસ્તિહ્બાબી** હૈ વુજૂબી નહીં (યા'ની વાજિબ નહીં, **મુસ્તહબ** હૈ ઔર હત્તલ ઈમ્કાન **મુસ્તહબ** પર ભી અમલ કરના ચાહિયે અલબત્તા કિસી ને બાલ યા નાખુન કાટ લિયે તો ગુનાહ ભી નહીં ઔર ઐસા કરને સે કુરબાની મેં ખલલ ભી નહીં આતા, કુરબાની દુરુસ્ત હો જાતી હૈ) લિહાઝા કુરબાની વાલે કા હજામત ન કરાના બેહતર હૈ લાઝિમ નહીં. **ઈસ સે મા'લૂમ હુવા કે અચ્છોં કી મુશા-બહત** (યા'ની નક્લ) **ભી અચ્છી હૈ.**''

ગરીબોં કી કુરબાની

મુફ્તી સાહિબ رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه મઝીદ ફરમાતે હૈં : ''બલ્કે જો કુરબાની ન કર સકે વોહ ભી ઈસ અ-શરહ (યા'ની **ઝુલ હિજ્જતિલ હરામ** કે ઇબ્તિદાઈ દસ અય્યામ) મેં હજામત ન કરાએ, **બ-કરહ** ઈદ કે દિન બા'દે નમાઝે ઈદ હજામત કરાએ તો اِنْ شَآءَاللّٰه عَزَّوَجَلَّ (કુરબાની કા) સવાબ પાએગા.'' (મિરઆતુલ મનાજીહ, જિ. 2, સ. 370)

મુસ્તહબ કામ કે લિયે ગુનાહ કી ઈજાઝત નહીં

યાદ રહે ! ચાલીસ દિન કે અન્દર અન્દર નાખુન તરાશના, બગલોં ઔર નાફ કે નીચે કે બાલ સાફ કરના ઝરૂરી હૈ 40 દિન સે ઝિયાદા તાખીર ગુનાહ હૈ ચુનાન્ચે **મેરે આકા** આ'લા હઝરત ઈમામે અહલે સુન્નત મુજદ્દિદે દીનો મિલ્લત મૌલાના શાહ ઈમામ અહમદ રઝા ખાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ الرَّحْمٰن ફરમાતે હૈં : યેહ (યા'ની **ઝુલ હિજ્જા** કે ઇબ્તિદાઈ દસ દિન મેં નાખુન વગૈરા ન કાટને કા) હુક્મ સિર્ફ **ઈસ્તિહ્બાબી** હૈ, કરે તો બેહતર હૈ ન કરે તો મુઝા-યકા નહીં, ન ઈસ

કો હુક્મ ઉદૂલી (યા'ની ના ફરમાની) કહ સકતે હૈં, ન કુરબાની મેં નક્સ (યા'ની ખામી) આને કી કોઈ વજહ, બલ્કે અગર કિસી શખ્સ ને 31 દિન સે કિસી ઉઝ્ર કે સબબ ખ્વાહ બિલા ઉઝ્ર નાખુન ન તરાશે હોં કે ચાંદ **ઝિલ હિજ્જા** કા હો ગયા તો વોહ અગર્ચે કુરબાની કા ઈરાદા રખતા હો ઈસ **મુસ્તહબ** પર અમલ નહીં કર સકતા કે અબ દસવીં તક રખેગા તો નાખુન તરશ્વાએ હુએ ઈક્તાલીસવાં દિન હો જાએગા ઔર ચાલીસ દિન સે ઝિયાદા ન બનવાના ગુનાહ હૈ. **ફે'લે મુસ્તહબ કે લિયે ગુનાહ નહીં કર સકતા.**

(મુલખ્ખસ અઝ ફતાવા ર-ઝવિય્યા, જિ. 20, સ. 353, 354)

કુરબાની વાજિબ હોને કે લિયે કિતના માલ હોના ચાહિયે

હર બાલિગ, મુકીમ, મુસલ્માન મર્દ વ ઔરત, માલિકે નિસાબ પર **કુરબાની** વાજિબ હૈ. (عالمگیری ج۱ص۲۹۲) **માલિકે નિસાબ** હોને સે મુરાદ યેહ હૈ કે ઉસ શખ્સ કે પાસ સાઢે બાવન તોલે ચાંદી યા ઉતની માલિય્યત કી રકમ યા ઉતની માલિય્યત કા તિજારત કા માલ યા ઉતની માલિય્યત કા હાજતે અસ્લિય્યા કે ઈલાવા સામાન હો ઔર ઉસ પર **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ યા બન્દોં કા ઈતના કર્ઝા ન હો જિસે અદા કર કે ઝિક્ર કર્દા નિસાબ બાકી ન રહે. ફુ-કહાએ કિરામ رَحِمَهُمُ اللّٰهُ السَّلَام ફરમાતે હૈં : **હાજતે અસ્લિય્યા** (યા'ની ઝરૂરિય્યાતે ઝિન્દગી) સે મુરાદ વોહ ચીઝેં હૈં : જિન કી ઉમૂમન ઈન્સાન કો **ઝરૂરત** હોતી હૈ ઔર ઈન કે બિગૈર ગુ-ઝરે અવકાત મેં શદીદ તંગી વ દુશ્વારી મહસૂસ હોતી હૈ જૈસે રહને કા ઘર, પહનને કે કપડે, સુવારી, ઈલ્મે દીન સે મુ-તઅલ્લિક કિતાબેં ઔર પેશે સે મુ-તઅલ્લિક ઔઝાર

વગૈરા. (الهداية ج١ص١٩٦) અગર "હાજતે અસ્લિય્યા" કી તા'રીફ પેશે નઝર રખી જાએ તો બખૂબી મા'લૂમ હોગા કે "હમારે ઘરોં મેં બે શુમાર ચીઝેં" ઐસી હૈં કે જો હાજતે અસ્લિય્યા મેં દાખિલ નહીં ચુનાન્ચે અગર ઈન કી કીમત "સાઢે બાવન તોલા ચાંદી" કે બરાબર પહોંચ ગઈ તો **કુરબાની વાજિબ** હોગી.

અગર કિસી શખ્સ કે પાસ રિહાઈશી મકાન કે ઈલાવા મકાન હો જો કે કિરાએ પર હો યા ઈસ્તિ'માલી ગાડિયોં કે ઈલાવા ગાડિયાં હોં જો કિરાએ પર હોં ઔર ઉન કે કિરાએ પર હી ઉસ શખ્સ કી ગુઝર બસર હો, ઈન ચીઝોં કી આમદની હી ઉસ કે અહલો ઈયાલ કે નફકે (યા'ની ગુઝારે) કે લિયે હો યૂંહી ઝિરાઅતી (યા'ની ખેતીબાડી કી) ઝમીન હો યા ભેંસ યા દીગર જાનવર હોં ઔર ઉન સે હાસિલ હોને વાલી આમદની હી સે ઉસ કા ઔર અહલો ઈયાલ કા નફકા (યા'ની ખર્ચ) પૂરા હોતા હો તો ઈન ચીઝોં કી માલિયત/કીમત અગર્ચે નિસાબ સે ઝાઈદ હો ઈસ કી વજહ સે ઉસ શખ્સ પર **કુરબાની વ સ-દ-કએ ફિત્ર** લાઝિમ નહીં હોગા, અલબત્તા અગર ઉસ ઝમીન યા મકાન યા ગાડી યા દુકાન યા જાનવર વગૈરા સે આમદની ન હો યા આમદની હો લેકિન ગુઝર બસર વ નફકએ અહલો ઈયાલ કે લિયે દીગર આમદની હો તો ઐસી સૂરત મેં ઈન ચીઝોં કી માલિયત નિસાબ કી મિક્દાર હોને પર **કુરબાની વ સ-દ-કએ ફિત્ર વાજિબ** હોગા.

વક્ત કે અન્દર શરાઈત પાએ ગએ તો હી કુરબાની વાજિબ હોગી

માલ ઔર દીગર શરાઈત કુરબાની કે અય્યામ (યા'ની 10 **ઝુલ હિજ્જતિલ હરામ** કી સુબ્હે સાદિક સે લે કર 12 **ઝુલ હિજ્જતિલ હરામ** કે ગુરૂબે આફતાબ તક) મેં પાએ જાએં જભી કુરબાની વાજિબ હોગી. ઈસ કા મસ્અલા બયાન કરતે હુએ **સદરુશ્શરીઅહ, બદરુત્તરીકહ** હઝરતે અલ્લામા મૌલાના મુફ્તી અમજદ અલી આ'ઝમી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْقَوِى "બહારે શરીઅત" મેં ફરમાતે હૈં : યેહ ઝરૂર નહીં કે દસવીં હી કો કુરબાની કર ડાલે, ઈસ કે લિયે ગુન્જાઈશ હૈ કે પૂરે વક્ત મેં જબ ચાહે કરે લિહાઝા અગર ઈબ્તિદાએ વક્ત મેં (10 **ઝુલ હિજ્જા** કી સુબ્હ) ઈસ કા અહ્લ ન થા વુજૂબ કે શરાઈત નહીં પાએ જાતે થે ઔર આખિર વક્ત મેં (યા'ની 12 **ઝુલ હિજ્જા** કો ગુરૂબે આફતાબ સે પહલે) અહ્લ હો ગયા યા'ની વુજૂબ કે શરાઈત પાએ ગએ તો ઉસ પર વાજિબ હો ગઈ ઔર અગર ઈબ્તિદાએ વક્ત મેં વાજિબ થી ઔર અભી (કુરબાની) કી નહીં ઔર આખિર વક્ત મેં શરાઈત જાતે રહે તો (કુરબાની) વાજિબ ન રહી.

(عالمگیری ج۵ص۲۹۳)

"કુરબાની વાજિબ હૈ" કે બારહ હુરૂફ કી નિસ્બત સે કુરબાની કે 12 મ-દની ફૂલ

﴾1﴿ બા'ઝ લોગ પૂરે ઘર કી તરફ સે સિર્ફ એક બકરા કુરબાન કરતે હૈં

હાલાંકે બા'ઝ અવકાત ઘર કે કઈ અફરાદ સાહિબે નિસાબ હોતે હૈં ઔર ઈસ બિના પર ઉન સારોં પર કુરબાની વાજિબ હોતી હૈ ઉન સબ કી તરફ સે અલગ અલગ કુરબાની કી જાએ. એક બકરા જો સબ કી તરફ સે કિયા ગયા કિસી કા ભી વાજિબ અદા ન હુવા કે બકરે મેં એક સે ઝિયાદા હિસ્સે નહીં હો સકતે કિસી એક તૈ શુદા ફર્દ હી કી તરફ સે બકરા કુરબાન હો સકતા હૈ.

《2》 ગાય (ભેંસ) ઔર ઊંટ મેં સાત કુરબાનિયાં હો સકતી હૈં.

(عالمگیری ج٥ص٣٠٤)

《3》 **ના બાલિગ** કી તરફ સે અગર્ચે વાજિબ નહીં મગર કર દેના બેહતર હૈ (ઔર ઈજાઝત ભી ઝરૂરી નહીં). બાલિગ ઔલાદ યા ઝૌજા કી તરફ સે કુરબાની કરના ચાહે તો ઉન સે ઈજાઝત તલબ કરે અગર ઉન સે ઈજાઝત લિયે બિગૈર કર દી તો ઉન કી તરફ સે વાજિબ અદા નહીં હોગા. (عالمگیری ج٥ص٢٩٣, બહારે શરીઅત, જિ. 3, સ. 428) ઈજાઝત દો તરહ સે હોતી હૈ : (1) **સરા-હતન** મ-સલન ઉન મેં સે કોઈ વાઝેહ તૌર પર કહ દે કે મેરી તરફ સે કુરબાની કર દો (2) **દલા-લતન** (UNDERSTOOD) મ-સલન યેહ અપની ઝૌજા યા ઔલાદ કી તરફ સે કુરબાની કરતા હૈ ઔર ઉન્હેં ઈસ કા ઈલ્મ હૈ ઔર વોહ રાઝી હૈં. (ફતાવા અહલે સુન્નત ગૈર મત્બૂઆ)

《4》 **કુરબાની** કે વક્ત મેં કુરબાની કરના હી લાઝિમ હૈ કોઈ દૂસરી ચીઝ ઈસ કે કાઈમ મકામ નહીં હો સકતી મ-સલન બજાએ કુરબાની

કે બકરા યા ઉસ કી કીમત સ-દકા (ખૈરાત) કર દી જાએ યેહ નાકાફી હૈ. (عالمگیری ج۵ص۲۹۳, બહારે શરીઅત, જિ. 3, સ. 335)

﴿5﴾ **કુરબાની કે જાનવર કી ઉમ્ર :** "ઊંટ" પાંચ સાલ કા, **ગાય** દો સાલ કી, **બકરા** (ઈસ મેં બકરી, દુમ્બા, દુમ્બી ઔર ભેડ (નર વ માદા) દોનોં શામિલ હૈં) એક સાલ કા. ઈસ સે કમ ઉમ્ર હો તો કુરબાની જાઈઝ નહીં, ઝિયાદા હો તો જાઈઝ બલ્કે અફઝલ હૈ. હાં દુમ્બા યા ભેડ કા છ મહીને કા બચ્ચા અગર ઈતના બડા હો કે દૂર સે દેખને મેં સાલ ભર કા મા'લૂમ હોતા હો તો ઉસ કી કુરબાની જાઈઝ હૈ. (دُرِّمُختار ج۹ ص ۵۳۳) યાદ રખિયે ! મુત્લકન છ માહ કે દુમ્બે કી કુરબાની જાઈઝ નહીં, ઈસ કા ઈતના ફર્બા (યા'ની તગડા) ઔર કદ આવર હોના ઝરૂરી હૈ કે દૂર સે દેખને મેં સાલ ભર કા લગે. અગર 6 માહ બલ્કે સાલ મેં એક દિન ભી કમ ઉમ્ર કા દુમ્બે યા ભેડ કા બચ્ચા દૂર સે દેખને મેં સાલ ભર કા નહીં લગતા તો ઉસ કી કુરબાની નહીં હોગી.

﴿6﴾ **કુરબાની** કા જાનવર બે ઐબ હોના ઝરૂરી હૈ અગર થોડા સા ઐબ હો (મ-સલન કાન મેં ચીરા યા સૂરાખ હો) તો કુરબાની મક્રૂહ હોગી ઔર ઝિયાદા ઐબ હો તો કુરબાની નહીં હોગી.

(બહારે શરીઅત, જિ. 3, સ. 340)

ઐબદાર જનવરોં કી તફ્સીલ જિન કી કુરબાની નહીં હોતી

﴿7﴾ ઐસા પાગલ જાનવર જો ચરતા ન હો, ઈતના કમઝોર કે હડ્ડિયોં મેં મગ્ઝ ન રહા, (ઈસ કી અલામત યેહ હૈ કે વોહ દુબલે પન કી વજહ સે ખડા ન હો સકે) અન્ધા યા ઐસા કાના જિસ કા કાના પન

ઝાહિર હો, ઐસા બીમાર જિસ કી બીમારી ઝાહિર હો, (યા'ની જો બીમારી કી વજહ સે ચારા ન ખાએ) ઐસા લંગડા જો ખુદ અપને પાઉં સે કુરબાન ગાહ તક ન જા સકે, જિસ કે પૈદાઈશી કાન ન હોં યા એક કાન ન હો, વહ્શી (યા'ની જંગલી) જાનવર જૈસે નીલગાય, જંગલી બકરા યા ખુન્સા જાનવર (યા'ની જિસ મેં નર વ માદા દોનોં કી અલામતેં હોં) યા જલ્લાલા જો સિર્ફ ગલીઝ ખાતા હો. યા જિસ કા એક પાઉં કાટ લિયા ગયા હો, કાન, દુમ યા ચક્કી એક તિહાઈ (1/3) સે ઝિયાદા કટે હુએ હોં, નાક કટી હુઈ હો, દાંત ન હોં (યા'ની ઝડ ગએ હોં), થન કટે હુએ હોં, યા ખુશ્ક હોં ઈન સબ કી **કુરબાની ના જાઈઝ** હૈ. બકરી મેં એક થન કા ખુશ્ક હોના ઔર ગાય, ભેંસ મેં દો કા ખુશ્ક હોના, ''ના જાઈઝ'' હોને કે લિયે કાફી હૈ. (دُرِّمُختار ج۹ ص۵۳۵-۵۳۷, બહારે શરીઅત, જિ. 3, સ. 340, 341)

﴿8﴾ **જિસ** કે પૈદાઈશી સીંગ ન હોં ઉસ કી કુરબાની જાઈઝ હૈ. ઔર અગર સીંગ થે મગર ટૂટ ગએ, અગર જડ સમેત ટૂટે હૈં તો કુરબાની ન હોગી ઔર સિર્ફ ઊપર સે ટૂટે હૈં જડ સલામત હૈ તો હો જાએગી. (عالمگیری ج۵ ص ۲۹۷)

﴿9﴾ કુરબાની કરતે વક્ત જાનવર ઉછલા કૂદા જિસ કી વજહ સે ઐબ પૈદા હો ગયા યેહ ઐબ મુઝિર નહીં યા'ની કુરબાની હો જાએગી ઔર અગર ઉછલને કૂદને સે ઐબ પૈદા હો ગયા ઔર વોહ છૂટ કર ભાગ ગયા ઔર ફૌરન પકડ કર લાયા ગયા ઔર ઝબ્હ કર દિયા ગયા જબ ભી કુરબાની હો જાએગી.

(دُرِّمُختار و رَدُّالْمُحتار ج۹ ص۵۳۹, બહારે શરીઅત, જિ. 3, સ. 342)

﴾10﴿ **બેહતર** યેહ હૈ કે અપની કુરબાની અપને હાથ સે કરે જબકે અચ્છી તરહ ઝબ્હ કરના જાનતા હો ઔર અગર અચ્છી તરહ ન જાનતા હો તો દૂસરે કો ઝબ્હ કરને કા હુક્મ દે મગર ઈસ સૂરત મેં બેહતર યેહ હૈ કે વક્તે કુરબાની વહાં હાઝિર હો.

(عالمگیری ج۵ص۳۰۰)

﴾11﴿ **કુરબાની** કી ઔર ઉસ કે પેટ મેં સે ઝિન્દા બચ્ચા નિકલા તો ઉસે ભી ઝબ્હ કર દે ઔર ઉસે (યા'ની બચ્ચે કા ગોશ્ત) ખાયા જા સકતા હૈ ઔર મરા હુવા બચ્ચા હો તો ઉસે ફેંક દે કે મુર્દાર હૈ. (બહારે શરીઅત, જિ. 3, સ. 348) (કુરબાની હો ગઈ ઔર ઉસ મરે હુએ બચ્ચે કી માં કા ગોશ્ત ખા સકતે હૈં)

﴾12﴿ **દૂસરે** સે ઝબ્હ કરવાયા ઔર ખુદ અપના હાથ ભી છુરી પર રખ દિયા કે દોનોં ને મિલ કર ઝબ્હ કિયા તો દોનોં પર **બિસ્મિલ્લાહ** કહના વાજિબ હૈ. એક ને ભી જાન બૂઝ કર છોડ દી યા યેહ ખયાલ કર કે છોડ દી કે દૂસરે ને કહ લી મુઝે કહને કી ક્યા ઝરૂરત, દોનોં સૂરતોં મેં જાનવર હલાલ ન હુવા.

(دُرِّمُختار ج ۹ ص ۵۵۱)

ઝબ્હ મેં કિતની રગેં કટની ચાહિયેં ?

સદરુશ્શરીઅહ, બદરુત્તરીકહ હઝરતે અલ્લામા મૌલાના મુફ્તી અમજદ અલી આ'ઝમી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْقَوِى ફરમાતે હૈં : જો રગેં ઝબ્હ મેં કાટી જાતી હૈં વોહ **ચાર** હૈં. **હુલ્કૂમ** યેહ વોહ હૈ જિસ મેં સાંસ આતી જાતી હૈ, **મુરી** ઈસ સે ખાના પાની ઉતરતા હૈ ઈન દોનોં

કે અગલ બગલ ઔર દો રગેં હૈં જિન મેં ખૂન કી રવાની હૈ ઈન કો વ-દજૈન કહતે હૈં. ઝબ્હ કી ચાર રગોં મેં સે **તીન** કા કટ જાના કાફી હૈ યા'ની ઈસ સૂરત મેં ભી જાનવર હલાલ હો જાએગા કે અક્સર કે લિયે વોહી હુક્મ હૈ જો કુલ કે લિયે હૈ ઔર અગર ચારોં મેં સે હર એક કા અક્સર હિસ્સા કટ જાએગા જબ ભી હલાલ હો જાએગા ઔર અગર આધી આધી હર રગ કટ ગઈ ઔર આધી બાકી હૈ તો હલાલ નહીં.

(બહારે શરીઅત, જિલ્દ : 3, સ. 312, 313)

કુરબાની કા તરીકા

(ચાહે કુરબાની હો યા વૈસે હી ઝબ્હ કરના હો) સુન્નત યેહ ચલી આ રહી હૈ કે ઝબ્હ કરને વાલા ઔર જાનવર દોનોં કિબ્લા રૂ હોં, હમારે અલાકે (યા'ની પાક વ હિન્દ) મેં કિબ્લા મગરિબ (WEST) મેં હૈ, ઈસ લિયે સરે ઝબીહા (યા'ની જાનવર કા સર) જુનૂબ (SOUTH) કી તરફ હોના ચાહિયે તા કે જાનવર બાએં (યા'ની ઉલટે) પહલૂ લૈટા હો, ઔર ઉસ કી પીઠ મશરિક (EAST) કી તરફ હો તાકે ઉસ કા મુંહ કિબ્લે કી તરફ હો જાએ, ઔર ઝબ્હ કરને વાલા અપના દાયાં (યા'ની સીધા) પાઉં જાનવર કી ગરદન કે દાએં (યા'ની સીધે) હિસ્સે (યા'ની ગરદન કે કરીબ પહલૂ) પર રખે ઔર ઝબ્હ કરે ઔર ખુદ અપના યા જાનવર કા મુંહ કિબ્લે કી તરફ કરના તર્ક કિયા તો મકરૂહ હૈ.

(ફતાવા ર-ઝવિય્યા, જિ. 20, સ. 216, 217)

કુરબાની કા જાનવર ઝબ્હ કરને સે પહલે યેહ દુઆ પઢી જાએ

اِنِّیْ وَجَّهْتُ وَجْهِیَ لِلَّذِیْ فَطَرَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ حَنِیْفًا وَّمَاۤ اَنَا مِنَ الْمُشْرِكِیْنَ ﴿۷۹﴾[1] اِنَّ صَلَاتِیْ وَنُسُكِیْ وَمَحْیَایَ وَمَمَاتِیْ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِیْنَ ﴿۱۶۲﴾[2] لَاشَرِیْکَ لَهٗ وَبِذٰلِکَ اُمِرْتُ وَاَنَا مِنَ الْمُسْلِمِیْنَ[3] اَللّٰهُمَّ لَکَ وَمِنْکَ بِسْمِ اللّٰهِ اَللّٰهُ اَکْبَر[4] પઢ કર તેઝ છુરી સે જલ્દ ઝબ્હ કર દીજિયે. કુરબાની અપની તરફ સે હો તો ઝબ્હ કે બા'દ યેહ દુઆ પઢિયે : اَللّٰهُمَّ تَقَبَّلْ مِنِّیْ كَمَا تَقَبَّلْتَ مِنْ خَلِیْلِکَ اِبْرَاهِیْمَ عَلَیْهِ الصَّلٰوةُ وَ السَّلَامُ وَحَبِیْبِکَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم[5] અગર દૂસરે કી તરફ સે કુરબાની કરેં તો مِنِّی કે બજાએ مِنْ કહ કર ઉસ કા નામ લીજિયે. (બ વક્તે ઝબ્હ પેટ પર ઘુટના યા પાઉં ન રખિયે કે ઈસ તરહ બા'ઝ અવકાત ખૂન કે ઈલાવા ગિઝા ભી નિકલને લગતી હૈ)

મ-દની ઈલ્તિજા : કુરબાની મેં દેખ કર દુઆ પઢતે વક્ત રિસાલે પર નાપાક ખૂન ન લગને પાએ ઈસ કા ખયાલ ફરમાઈયે.

---

1 : **તર-જ-મએ કન્ઝુલ ઈમાન :** મૈં ને અપના મુંહ ઉસ કી તરફ કિયા જિસ ને આસ્માન વ ઝમીન બનાએ એક ઉસી કા હો કર ઔર મૈં મુશ્રિકોં મેં નહીં. (پ۷، الانعام ۷۹) 2 : **તર-જ-મએ કન્ઝુલ ઈમાન :** બેશક મેરી નમાઝ ઔર મેરી કુરબાનિયાં ઔર મેરા જીના ઔર મેરા મરના સબ **અલ્લાહ** કે લિયે હૈ જો રબ સારે જહાન કા (پ۸، الانعام ۱۶۲) 3 : ઉસ કા કોઈ શરીક નહીં મુઝે યેહી હુક્મ હૈ ઔર મૈં મુસલ્માનોં મેં હૂં. 4 : ઐ **અલ્લાહ** (عَزَّوَجَلَّ) તેરે હી લિયે ઔર તેરી દી હુઈ તૌફીક સે, **અલ્લાહ** કે નામ સે શુરૂઅ **અલ્લાહ** સબ સે બડા હૈ. 5 : ઐ **અલ્લાહ** (عَزَّوَجَلَّ) તૂ મુઝ સે (ઈસ કુરબાની કો) કબૂલ ફરમા જૈસે તૂને અપને ખલીલ ઈબ્રાહીમ عَلَيْهِ السَّلَام ઔર અપને હબીબ મુહમ્મદ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم સે કબૂલ ફરમાઈ. (બહારે શરીઅત, જિ. 3, સ. 352)

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم : જો મુઝ પર એક દુરૂદ શરીફ પઢતા હૈ અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ ઉસ કે લિયે એક કીરાત અજ્ર લિખતા હૈ ઔર કીરાત ઉહુદ પહાડ જિતના હૈ. (عبدالرزاق)

બકરી જન્નતી જાનવર હૈ

બકરી કી ઈઝ્ઝત કરો ઔર ઈસ સે મિટ્ટી ઝાડો ક્યૂંકે વોહ જન્નતી જાનવર હૈ. (اَلْفِردَوس بمأثور الْخطّاب ج١ص٦٩حديث٢٠١)

જાનવરોં પર રહ્મ કી અપીલ

ગાય વગૈરા કો ગિરાને સે પહલે હી કિબ્લે કા **તઅય્યુન** કર લિયા જાએ, લિટાને કે બા'દ બિલ ખુસૂસ પથરીલી ઝમીન પર ઘસીટ કર કિબ્લા રુખ કરના બે ઝબાન જાનવર કે લિયે સખ્ત અઝિય્યત કા બાઈસ હૈ. ઝબ્હ કરને મેં ઈતના ન કાટેં કે છુરી ગરદન કે મોહરે (હડ્ડી) તક પહોંચ જાએ કે યેહ બે વજહ કી તક્લીફ હૈ ફિર જબ તક જાનવર મુકમ્મલ તૌર પર ઠન્ડા ન હો જાએ ન ઉસ કે પાઉં કાટેં ન ખાલ ઉતારેં, ઝબ્હ કર લેને કે બા'દ જબ તક રૂહ ન નિકલ જાએ છુરી કટે હુએ ગલે પર મસ (TOUCH) કરેં ન હી હાથ. બા'ઝ કસ્સાબ જલ્દ "ઠન્ડી" કરને કે લિયે ઝબ્હ કે બા'દ તડપતી ગાય કી ગરદન કી ઝિન્દા ખાલ ઉધેડ કર છુરી ઘોંપ કર દિલ કી રગેં કાટતે હૈં, ઈસી તરહ બકરે કો ઝબ્હ કરને કે ફૌરન બા'દ બેચારે કી ગરદન ચટખા દેતે હૈં, બે ઝબાનોં પર ઈસ તરહ કે મઝાલિમ ન કિયે જાએં. જિસ સે બન પડે ઉસ કે લિયે ઝરૂરી હૈ કે જાનવર કો બિલા વજહ ઈઝા પહોંચાને વાલે કો રોકે. અગર બા વુજૂદે કુદરત નહીં રોકેગા તો ખુદ ભી ગુનહગાર ઔર જહન્નમ કા હકદાર હોગા. **દા'વતે ઈસ્લામી** કે ઈશાઅતી ઈદારે **મક-ત-બતુલ મદીના** કી મત્બૂઆ 1197 સફહાત પર મુશ્તમિલ

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰی عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : જિસ ને કિતાબ મેં મુઝ પર દુરૂદે પાક લિખા તો જબ તક મેરા નામ ઉસ મેં રહેગા ફિરિશ્તે ઉસ કે લિયે ઈસ્તિગ્ફાર કરતે રહેંગે. (طبرانی)

કિતાબ, **“બહારે શરીઅત”** જિલ્દ 3 સફહા 660 પર હૈ : “જાનવર પર ઝુલ્મ કરના ઝિમ્મી કાફિર પર (અબ દુન્યા મેં સબ કાફિર હર્બી હૈં) ઝુલ્મ કરને સે ઝિયાદા બુરા હૈ ઔર ઝિમ્મી પર ઝુલ્મ કરના મુસ્લિમ પર ઝુલ્મ કરને સે ભી બુરા હૈ ક્યૂંકે જાનવર કા કોઈ મુઈન વ મદદગાર **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કે સિવા નહીં ઈસ ગરીબ કો ઈસ ઝુલ્મ સે કૌન બચાએ !”

(دُرِّمُختار و رَدُّالْمُحتار ج۹ ص۶۶۲)

મરને કે બા’દ મઝલૂમ જાનવર મુસલ્લત હો સકતા હૈ

ઝબ્હ કરને કે બા’દ રૂહ નિકલને સે કબ્લ છુરિયાં ચલા કર બે ઝબાન જાનવરોં કો બિલા વજહ તક્લીફ દેને વાલોં કો ડર જાના ચાહિયે કહીં મરને કે બા’દ અઝાબ કે લિયે યેહી જાનવર મુસલ્લત ન કર દિયા જાએ. **દા’વતે ઈસ્લામી** કે ઈશાઅતી ઈદારે **મક-ત-બતુલ મદીના** કી મત્બૂઆ 1012 સફહાત પર મુશ્તમિલ કિતાબ, **“જહન્નમ મેં લે જાને વાલે આ’માલ”** જિલ્દ 2 સફહા 323 તા 324 પર હૈ : ઈન્સાન ને નાહક કિસી ચૌપાએ કો મારા યા ઉસે ભૂકા પ્યાસા રખા યા ઉસ સે તાકત સે ઝિયાદા કામ લિયા તો કિયામત કે દિન ઉસ સે ઉસી કી મિસ્લ બદલા લિયા જાએગા જો ઉસ ને જાનવર પર ઝુલ્મ કિયા યા ઉસે ભૂકા રખા. ઈસ પર દર્જે ઝૈલ હદીસે પાક દલાલત કરતી હૈ. ચુનાન્ચે રહમતે આલમ, નૂરે મુજસ્સમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰی عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને જહન્નમ મેં એક ઔરત કો ઈસ હાલ મેં દેખા કે વોહ લટકી હુઈ હૈ ઔર એક બિલ્લી ઉસ કે ચેહરે ઔર સીને કો નોચ રહી હૈ ઔર ઉસે

વૈસે હી અઝાબ દે રહી હૈ જૈસે ઉસ (ઔરત) ને દુન્યા મેં કૈદ કર કે ઔર ભૂકા રખ કર ઉસે તકલીફ દી થી. ઈસ રિવાયત કા હુક્મ તમામ જાનવરોં કે હક મેં આમ હૈ. (اَلزَّوَاجِرُ ج٢ ص١٧٤)

કર લે તૌબા રબ કી રહમત હૈ બડી
કબ્ર મેં વરના સઝા હોગી કડી

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد
تُوْبُوْا اِلَى الله! اَسْتَغْفِرُ الله
صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

કુરબાની કે વક્ત તમાશા દેખના કૈસા ?

કુરબાની કા જાનવર અપને હાથ સે ઝબ્હ કરના અફઝલ ઔર બ વક્તે ઝબ્હ બ નિય્યતે સવાબે આખિરત વહાં હાઝિર રહના ભી અફઝલ. મગર ઈસ્લામી બહન સિર્ફ ઉસી સૂરત મેં વહાં ખડી હો સકતી હૈ જબ કે બે પર્દગી કી કોઈ સૂરત ન હો મ-સલન અપને ઘર કી ચાર દીવારી હો, ઝાબેહ (યા'ની ઝબ્હ કરને વાલા) મહરમ હો ઔર હાઝિરીન મેં ભી કોઈ ના મહરમ ન હો. હાં ગૈર મહરમ ના બાલિગ લડકા મૌજૂદ હો તો હરજ નહીં. મહ્ઝ હઝ્ઝે નફ્સ (યા'ની મઝા લેને) કી ખાતિર ઝબ્હ હોને વાલે જાનવર કે ગિર્દ ઘેરા ડાલના, ઉસ કે ચિલ્લાને ઔર તડપને ફડકને સે લુત્ફ અન્દોઝ હોના, હંસના, કહ્કહે બુલન્દ કરના ઔર ઉસ કા તમાશા બનાના સરાસર **ગફલત** કી અલામત હૈ. ઝબ્હ કરતે વક્ત યા અપની કુરબાની હો રહી હો ઉસ

કે પાસ હાઝિર રહતે વક્ત **અદાએ સુન્નત** કી નિય્યત હોની ચાહિયે ઔર સાથ હી યેહ ભી નિય્યત કરે કે મૈં જિસ તરહ આજ રાહે ખુદા મેં જાનવર કુરબાન કર રહા હૂં, બ વક્તે ઝરૂરત اِنْ شَآءَاللہ عَزَّوَجَلَّ અપની જાન ભી કુરબાન કર દૂંગા. નીઝ યેહ ભી નિય્યત હો કે જાનવર ઝબ્હ કર કે અપને **નફ્સે અમ્મારા** કો ભી ઝબ્હ કર રહા હૂં ઔર આયન્દા **ગુનાહોં** સે બચૂંગા. ઝબ્હ હોને વાલે જાનવર પર રહ્‌મ ખાએ ઔર ગૌર કરે કે અગર ઈસ કી જગહ **મુઝે ઝબ્હ** કિયા જા રહા હોતા ઔર લોગ તમાશા બનાતે ઔર બચ્ચે તાલિયાં બજાતે હોતે તો મેરી ક્યા કૈફિય્યત હોતી !

ઝબીહા કો આરામ પહોંચાઈયે

હઝરતે સય્યિદુના શદ્દાદ બિન ઔસ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ સે રિવાયત હૈ કે **સય્યિદુલ મુર-સલીન, ખા-તમુન્નબિય્યીન, જનાબે રહ્‌મતુલ્લિલ આ-લમીન** صَلَّی اللّٰہ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَ اٰلِہٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા : **અલ્લાહ** તઆલા ને હર ચીઝ કે સાથ નેકી કરને કા હુક્મ દિયા હૈ, લિહાઝા જબ તુમ કિસી કો કત્લ કરો તો અહ્‌સન (યા'ની બહુત અચ્છે) તરીકે સે કત્લ કરો ઔર જબ તુમ ઝબ્હ કરો તો અહ્‌સન (યા'ની ખૂબ ઉમ્દા) તરીકે સે ઝબ્હ કરો ઔર તુમ અપની છુરી કો અચ્છી તરહ તેઝ કર લિયા કરો ઔર ઝબીહા કો આરામ દિયા કરો. (صحیح مسلم ص۱۰۸۰حدیث۱۹۰۵) બ વક્તે ઝબ્હ રિઝાએ ઈલાહી કી નિય્યત સે જાનવર પર રહ્‌મ ખાના **કારે સવાબ** હૈ જૈસા કે એક સહાબી رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ ને બારગાહે રિસાલત મેં અર્ઝ કી : **યા રસૂલલ્લાહ** صَلَّی اللّٰہ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَ اٰلِہٖ وَسَلَّم ! મુઝે બકરી ઝબ્હ કરને પર રહ્‌મ આતા હૈ. ફરમાયા : "અગર ઉસ પર રહ્‌મ કરોગે **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ભી તુમ પર

રહ્મ ફરમાએગા.'' (مُسندِ اِمام احمد بن حنبل ج٥ ص ٣٠٤ حدیث ١٥٥٩٢)

જાનવર કો ભૂકા પ્યાસા ઝબ્હ ન કરેં

સદરુશ્શરીઅહ, બદરુત્તરીકહ હઝરતે અલ્લામા મૌલાના મુફ્તી અમજદ અલી આ'ઝમી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْقَوِى ફરમાતે હૈં : કુરબાની સે પહલે ઉસે ચારા પાની દે દેં યા'ની ભૂકા પ્યાસા ઝબ્હ ન કરેં ઔર એક કે સામને દૂસરે કો ન ઝબ્હ કરેં ઔર પહલે સે છુરી તેઝ કર લેં ઐસા ન હો કે જાનવર ગિરાને કે બા'દ ઉસ કે સામને છુરી તેઝ કી જાએ. (બહારે શરીઅત, જિલ્દ : 3, સ. 352) યહાં એક અજીબો ગરીબ **હિકાયત** મુલા-હઝા હો ચુનાન્ચે હઝરતે સય્યિદુના અબૂ જા'ફર عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْاَكْبَر ફરમાતે હૈં : એક બાર મૈં ને ઝબ્હ કે લિયે બકરી લિટાઈ ઇતને મેં મશહૂર બુઝુર્ગ હઝરતે સય્યિદુના અય્યૂબ **સખ્તિયાની** قُدِّسَ سِرُّهُ النُّوْرَانِى ઈધર આ નિકલે, મૈં ને છુરી ઝમીન પર ડાલ દી ઔર ગુફ્ત-ગૂ મેં મશગૂલ હુવા, દરીં અસ્ના બકરી ને દીવાર કી જડ મેં અપને ખુરોં સે એક ગઢા ખોદા ઔર પાઉં સે છુરી ઉસ મેં ધકેલ દી ઔર ઉસ પર મિટ્ટી ડાલ દી ! હઝરતે સય્યિદુના અય્યૂબ સખ્તિયાની قُدِّسَ سِرُّهُ النُّوْرَانِى ફરમાને લગે : અરે દેખો તો સહી ! બકરી ને યેહ ક્યા કિયા ! યેહ દેખ કર મૈં ને પુખ્તા અઝ્મ કર લિયા કે અબ કભી ભી કિસી જાનવર કો અપને હાથ સે ઝબ્હ નહીં કરૂંગા.

(حیاۃُ الحیوان ج٢ ص٦١)

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! ઈસ હિકાયત સે مَعَاذَاللهِ યેહ મુરાદ નહીં કે ઝબ્હ કરના કોઈ ગલત કામ હૈ. બસ ઈસ તરહ કે વાકિઆત

બુઝુર્ગોં કે ગ-લ-બએ હાલ પર મબ્ની હોતે હૈં. વરના મસ્અલા યેહી હૈ કે અપને હાથ સે ઝબ્હ કરના સુન્નત હૈ.

બકરી છુરી કી તરફ દેખ રહી થી

સરકારે અબદ કરાર, શાફેએ રોઝે શુમાર, બિ ઈઝને પરવર દગાર દો આલમ કે માલિકો મુખ્તાર صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَ اٰلِهٖ وَسَلَّم એક આદમી કે કરીબ સે ગુઝરે, વોહ બકરી કી ગરદન પર પાઉં રખ કર છુરી તેઝ કર રહા થા ઔર બકરી ઉસ કી તરફ દેખ રહી થી, આપ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَ اٰلِهٖ وَسَلَّم ને ઉસ સે ઈર્શાદ ફરમાયા : "ક્યા તુમ પહલે ઐસા નહીં કર સકતે થે ? ક્યા તુમ ઈસે કઈ મૌતેં મારના ચાહતે હો ? ઈસે લિટાને સે પહલે અપની છુરી તેઝ ક્યૂં ન કર લી ?"

(اَلْمُستَدرَك لِلحاكم ج٥ ص٣٢٧ حديث ٧٦٣٧،اَلسّنَنُ الكُبرى لِلْبَيْهَقِى ج٩ ص٤٧١ حديث١٩١٤١، مُلْتَقَطًا مِنَ الْحَدِيْثَين)

ઝબ્હ કે લિયે ટાંગ મત ઘસીટો !

અમીરુલ મુઅમિનીન હઝરતે સય્યિદુના **ફારૂકે આ'ઝમ** رَضِىَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُ ને એક શખ્સ કો દેખા જો બકરી કો ઝબ્હ કરને કે લિયે ઉસે ટાંગ સે પકડ કર ઘસીટ રહા હૈ, આપ رَضِىَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُ ને ઈર્શાદ ફરમાયા : તેરે લિયે ખરાબી હો, ઈસે મૌત કી તરફ અચ્છે અન્દાઝ મેં લે કર જા.

(مُصَنَّف عَبْد الرَّزّاق ج٤ ص٣٧٦ حديث ٨٦٣٦)

ફરમાને મુસ્તફ़ા صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم : જિસ કે પાસ મેરા ઝિક્ર હુવા ઔર ઉસ ને મુઝ પર દુરૂદ શરીફ ન પઢા ઉસ ને જફા કી. (عبدالرزاق)

મખ્ખી પર રહ્મ કરના બાઈસે મગ્ફિરત હો ગયા

કિસી ને ખ્વાબ મેં **હુજ્જતુલ ઈસ્લામ** હઝરતે સય્યિદુના ઈમામ મુહમ્મદ બિન મુહમ્મદ બિન મુહમ્મદ ગઝાલી عَلَیْہِ رَحْمَۃُ اللّٰہِ الْوَالِی કો દેખ કર પૂછા : مَا فَعَلَ اللّٰہُ بِکَ ؟ યા'ની **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ને આપ કે સાથ ક્યા મુઆ-મલા ફરમાયા ? જવાબ દિયા : **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ને મુઝે બખ્શ દિયા, પૂછા : મગ્ફિરત કા ક્યા સબબ બના ? ફરમાયા : એક **મખ્ખી** સિયાહી (INK) પીને કે લિયે મેરે કલમ પર બૈઠ ગઈ, મૈં લિખને સે રુક ગયા યહાં તક કે વોહ ફારિગ હો કર ઉડ ગઈ.

(لطائف المِنَن وَالْاَخلاق لِلشَّعرانی ص۳۰۵)

મખ્ખી કો મારના કૈસા ?

યાદ રહે ! મખ્ખિયાં તંગ કરતી હોં તો ઉન કો મારના જાઈઝ હૈ તાહમ જબ ભી હુસૂલે નફ્અ યા દફ્એ ઝરર (યા'ની ફાએદા હાસિલ કરને યા નુક્સાન ઝાઈલ કરને) કે લિયે મખ્ખી યા કિસી ભી બે ઝબાન કી જાન લેની પડે તો ઉસ કો આસાન સે આસાન તરીકે પર મારા જાએ ખ્વાહ મ ખ્વાહ ઉસ કો બાર બાર ઝિન્દા કુચલતે રહને યા એક વાર મેં માર સકતે હોં ફિર ભી ઝખ્મ ખા કર પડે હુએ પર બિલા ઝરૂરત ઝર્બેં લગાતે રહને યા ઉસ કે બદન કે ટુકડે ટુકડે કર કે ઉસ કો તડપાને વગૈરા સે ગુરેઝ કિયા જાએ. અક્સર બચ્ચે નાદાની કે સબબ ચ્યૂંટિયોં કો કુચલતે રહતે હૈં ઉન કો ઈસ સે રોકા જાએ. ચ્યૂંટી બહુત કમઝોર હોતી હૈ ચુટકી મેં ઉઠાને યા હાથ યા ઝાડૂ સે હટાને સે ઉમૂમન ઝખ્મી હો જાતી હૈ, મૌકઅ કી મુના-સબત સે ઉસ પર ફૂંક માર કર ભી કામ ચલાયા જા સકતા હૈ.

કુરબાની મેં અકીકે કા હિસ્સા

કુરબાની કી ગાય યા ઊંટ મેં અકીકે કા હિસ્સા હો સકતા હૈ.

(رَدُّالْمُحتار ج ٩ ص ٥٤٠)

ઈજતિમાઈ કુરબાની કા ગોશ્ત વઝ્ન કર કે તક્સીમ કરના હોગા

અગર શિર્કત મેં ગાય કી કુરબાની કી તો ઝરૂરી હૈ કે ગોશ્ત વઝ્ન કર કે તક્સીમ કિયા જાએ, અન્દાઝે સે તક્સીમ કરના જાઈઝ નહીં, કરેંગે તો ગુનહગાર હોંગે. બખુશી એક દૂસરે કો કમ ઝિયાદા મુઆફ કર દેના કાફી નહીં. (મુલખ્ખસ અઝ બહારે શરીઅત, જિ. 3, સ. 335) હાં અગર સબ એક હી ઘર મેં રહતે હૈં કે મિલ કર હી બાંટેંગે ઔર ખાએંગે યા શુ-રકા અપના અપના હિસ્સા લેના નહીં ચાહતે, ઐસી સૂરત મેં વઝ્ન કરને કી હાજત નહીં.

અન્દાઝે સે ગોશ્ત તક્સીમ કરને કે દો હીલે

અગર શુ-રકા અપના અપના હિસ્સા લે જાના ચાહતે હોં તો વઝ્ન કરને કી મશક્કત સે બચને કે લિયે **દો હીલે** કર સકતે હૈં : ﴿1﴾ ઝબ્હ કે બા'દ ઈસ ગાય કા સારા ગોશ્ત એક ઐસે બાલિગ મુસલ્માન કો હિબા (યા'ની તોહ્ફતન માલિક) કર દેં જો ઉન કી કુરબાની મેં શરીક ન હો ઔર અબ વોહ અન્દાઝે સે સબ મેં તક્સીમ કર સકતા હૈ ﴿2﴾ **દૂસરા હીલા** ઈસ સે ભી આસાન હૈ જૈસા કે ફુ-કહાએ કિરામ رَحِمَهُمُ اللهُ السَّلَام ફરમાતે હૈં : ગોશ્ત તક્સીમ કરતે વક્ત ઉસ મેં કોઈ દૂસરી જિન્સ (મ-સલન કલેજી મગ્ઝ વગૈરા) શામિલ કી જાએ તો ભી અન્દાઝે સે તક્સીમ કર સકતે હૈં. (دُرِّمُختار ج ٩ ص ٥٢٧) અગર કઈ ચીઝેં ડાલી

હૈં તો હર એક મેં સે ટુકડા ટુકડા દેના લાઝિમી નહીં. ગોશ્ત કે સાથ સિર્ફ એક ચીઝ દેના ભી કાફી હૈ. મ-સલન તિલ્લી, કલેજી, સિરી પાએ ડાલે હૈં તો ગોશ્ત કે સાથ કિસી કો તિલ્લી દે દી, કિસી કો કલેજી કા ટુકડા, કિસી કો પાયા, કિસી કો સિરી. અગર સારી ચીઝોં મેં સે ટુકડા ટુકડા દેના ચાહેં તબ ભી હરજ નહીં.

કુરબાની કે ગોશ્ત કે તીન હિસ્સે

કુરબાની કા ગોશ્ત ખુદ ભી ખા સકતા હૈ ઔર દૂસરે શખ્સ ગની (યા'ની માલદાર) યા ફકીર કો દે સકતા હૈ ખિલા સકતા હૈ બલ્કે ઉસ મેં સે કુછ ખા લેના કુરબાની કરને વાલે કે લિયે મુસ્તહબ હૈ. બેહતર યેહ હૈ કે ગોશ્ત કે તીન હિસ્સે કરે એક હિસ્સા ફુ-કરા કે લિયે ઔર એક હિસ્સા દોસ્ત વ અહબાબ કે લિયે ઔર એક હિસ્સા અપને ઘર વાલોં કે લિયે. (عالمگیری ج۵ص۳۰۰) અગર સારા ગોશ્ત ખુદ હી રખ લિયા તબ ભી કોઈ ગુનાહ નહીં. **મેરે આકા** આ'લા હઝરત, ઈમામ અહમદ રઝા ખાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ الرَّحْمٰن ફરમાતે હૈં : તીન હિસ્સે કરના સિર્ફ **ઈસ્તિહ્બાબી** અમ્ર હૈ કુછ ઝરૂરી નહીં, ચાહે તો સબ અપને સર્ફ (યા'ની ઈસ્તિ'માલ) મેં કર લે યા સબ અઝીઝોં કરીબોં કો દે દે, યા સબ મસાકીન કો બાંટ દે. (ફતાવા ૨-ઝવિય્યા, જિ. 20, સ. 253)

વસિય્યત કી કુરબાની કે ગોશ્ત કા મસ્અલા

મન્નત યા મર્હૂમ કી વસિય્યત પર કી જાને વાલી કુરબાની કા સબ ગોશ્ત ફુ-કરા ઔર મસાકીન કો સ-દકા કરના વાજિબ હૈ ન ખુદ ખાએ ન માલદારોં કો દે. (માખૂઝ અઝ બહારે શરીઅત, જિ. 3, સ. 345)

છ સુવાલાત વ જવાબાત

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! અબ દા'વતે ઈસ્લામી કે ઈશાઅતી ઈદારે **મક-ત-બતુલ મદીના** કી મત્બૂઆ 112 સફહાત પર મુશ્તમિલ કિતાબ, "**ચન્દે કે બારે મેં સુવાલ જવાબ**" સફહા 84 તા 88 સે "છ સુવાલાત વ જવાબાત" મુલા-હઝા હોં. યેહ હર ઈદારે બલ્કે હર મુસલ્માન કે લિયે મુફીદ હી નહીં મુફીદ તરીન હૈં.

ચન્દે કી રકમ સે ઈજતિમાઈ કુરબાની કે લિયે ગાએં ખરીદના

સુવાલ : મઝહબી યા ફલાહી ઈદારે કે **ચન્દે** કી રકમ સે **ઈજતિમાઈ કુરબાની** કે લિયે બેચને કે વાસિતે ગાએં ખરીદી જા સકતી હૈં યા નહીં ?

જવાબ : ચન્દે કી રકમ કારોબાર મેં લગાના જાઈઝ નહીં. ઈસ કે લિયે ચન્દા દેને વાલે સે સરા-હતન યા'ની સાફ લફ્ઝોં મેં ઈજાઝત લેની ઝરૂરી હૈ. (જો ઈસ કી ઈજાઝત દે તો સિર્ફ ઉસી કે ચન્દે કી રકમ જાઈઝ કારોબાર મેં લગાઈ જા સકતી હૈ યૂંહી બિલા ઈજાઝતે માલિક ઉસ કે દિયે હુએ ચન્દે કી રકમ કર્ઝ દેને કી ભી ઈજાઝત નહીં)

ગુ-રબા કો ખાલેં લેને દીજિયે

સુવાલ : અગર કોઈ શખ્સ હર સાલ ગરીબોં કો ખાલ દેતા હો, ઉસ પર **ઈન્ફિરાદી કોશિશ** કર કે અપને મદ્રસે યા દીગર દીની

કામોં કે લિયે **ખાલ** લેના ઔર ગરીબોં કો મહરૂમ કર દેના કૈસા હૈ ?

જવાબ : અગર વાકેઈ કોઈ ઐસા ગરીબ **મુસ્તહિક** આદમી હૈ જિસ કા ગુઝારા ઉસી **ખાલ** યા ઝકાત વ ફિત્રા પર મૌકૂફ હૈ તો અબ ઉસ કો મિલને વાલે ઇન અતિય્યાત કી અપને ઇદારે કે લિયે તરકીબ કર કે ઉસ ગરીબ કો મહરૂમ કરને કી હરગિઝ ઇજાઝત નહીં. (ઔર અગર ઉન ગરીબોં કા ગુઝારા ખાલ વગૈરા પર મૌકૂફ ન હો તો ખાલ કા માલિક જિસ મસરફ મેં ચાહે દે સકતા હૈ મ-સલન દીની મદ્રસે કો દે દે) મેરે આકા **આ'લા હઝરત**, ઇમામે અહલે સુન્નત, મૌલાના શાહ ઇમામ અહમદ રઝા ખાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ الرَّحْمٰن ફરમાતે હૈં : અગર કુછ લોગ અપને યહાં કી ખાલેં હાજત મન્દ યતીમોં, બેવાઓં, મિસ્કીનોં કો દેના ચાહેં કે ઇન કી સૂરતે હાજત રવાઈ યેહી હો, ઉસે કોઈ વાઇઝ (યા'ની વા'ઝ કહને વાલા) યા મદ્રસે વાલા રોક કર મદ્રસે કે લિયે લે લે તો યેહ ઉસ કા **ઝુલ્મ** હોગા. وَاللّٰهُ تَعَالٰى اَعْلَم

(મુલખ્ખસ અઝ ફતાવા ૨-ઝવિય્યા, જિ. 20, સ. 501)

ખાલોં કે લિયે બે જા ઝિદ મત કીજિયે

સુવાલ : અગર કોઈ શખ્સ અહલે સુન્નત કે કિસી મદ્રસે યા કિસી ગરીબ મુસલ્માન કો ખાલ દેને કા વા'દા કર ચુકા હો ઉસ કો **બ ઇસ્રાર** અપને ઇદારે મ-સલન **દા'વતે ઇસ્લામી** કે લિયે ખાલ દેને પર આમાદા કરના કૈસા ?

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم : ઉસ શખ્સ કી નાક ખાક આલૂદ હો જિસ કે પાસ મેરા ઝિક્ર હો ઔર વોહ મુઝ પર દુરૂદે પાક ન પઢે. (حاکم)

જવાબ : ઐસા ન કરે કે યૂં આપસ મેં અદાવત વ મુના-ફરત કા સિલ્સિલા હોગા, ફ઼િતનોં, ગીબતોં, ચુગ઼્લિયોં, બદ ગુમાનિયોં, ઇલ્ઝામ તરાશિયોં ઔર દિલ આઝારિયોં વગૈરા ગુનાહોં કે દરવાઝે ખુલેંગે. મેરે આકા **આ'લા હઝરત**, ઇમામે અહલે સુન્નત, મૌલાના શાહ ઇમામ અહમદ રઝા ખાન عَلَیْہِ رَحْمَۃُ الرَّحْمٰن **ફતાવા ર-ઝવિય્યા** જિલ્દ 21 સફ઼હા 253 પર ફરમાતે હૈં : મુસલ્માનોં મેં બિલા વજહે શર-ઈ ઇખ્તિલાફ વ ફ઼િતના પૈદા કરના નયાબતે શૈતાન હૈ. (યા'ની ઐસે લોગ ઇસ મુઆ-મલે મેં શૈતાન કે નાઇબ હૈં) હદીસે પાક મેં હૈ : "ફ઼િતના સો રહા હૈ ઉસ કે જગાને વાલે પર **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કી લા'નત."

(اَلْجامِعُ الصَّغِیر لِلسُّیُوطی ص۳۷۰حدیث ۵۹۷۵)

સુન્ની મદારિસ કી ખાલેં મત કાટિયે

સુવાલ : અગર કોઈ કહે કે મૈં હર સાલ ફુલાં સુન્ની ઇદારે કો **ખાલ** દેતા હૂં. ઉસ કો યેહ સમઝાના કૈસા કે ઇસ સાલ હમારે દીની ઇદારે મ-સલન **દા'વતે ઇસ્લામી** કો ખાલ દે દીજિયે.

જવાબ : અગર વોહ સાહિબ કિસી ઐસી જગહ **ખાલ** દેતે હૈં જો કે ઉસ કા સહીહ મસરફ હૈ તો ઉસ ઇદારે કો મહરૂમ કર કે અપની તન્ઝીમ કે લિયે ખાલ હાસિલ કર લેના ઉસ ઇદારે વાલોં કે લિયે સદમે કા બાઇસ હોગા, યૂં આપસ મેં કશીદગી પૈદા હોગી લિહાઝા હર ઉસ કામ સે ઇજતિનાબ કીજિયે જિસ

સે મુસલ્માનોં મેં બાહમ રન્જિશેં હોં **મુસલ્માનોં કો નફરત વ વહ્શત સે બચાના બહુત ઝરૂરી હૈ.** જૈસા કે હુઝૂરે અકરમ, **નૂરે મુજસ્સમ**, શાહે બની આદમ, **રસૂલે મુહ્તશમ** صَلَّی اللّٰہ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَ اٰلِہٖ وَسَلَّم કા ઈર્શાદે મુઅઝ્ઝમ હૈ : بَشِّرُوْا وَلَا تُنَفِّرُوْا۔ યા'ની **ખુશ ખબરી સુનાઓ ઔર** (લોગોં કો) **નફરત ન દિલાઓ.**

(صَحیح بُخاری ج ۱ ص ۴۲ حدیث ۶۹)

સુન્ની મદ્રસે કો ખાલ ખુદ દે આઈયે

સુવાલ : અગર કહીં **દા'વતે ઈસ્લામી** કે લિયે ખાલ લેને પહોંચે, ઉસ ને એક હમેં દી ઔર એક **ખાલ** બચા કર રખતે હુએ કહા કે યેહ અહલે સુન્નત કે ફુલાં દારુલ ઉલૂમ કો દેની હૈ. આપ આધે ઘન્ટે કે બા'દ મા'લૂમ કર લીજિયે અગર વોહ લેને ન આએં તો યેહ ખાલ ભી આપ હી લે લીજિયે. ઐસી સૂરત મેં ક્યા કરના ચાહિયે ?

જવાબ : યેહ ઝેહ્ન મેં રહે કે કુરબાની કી ખાલેં ઈકઠ્ઠી કરના **દા'વતે ઈસ્લામી** કા "મક્સદ" નહીં "ઝરૂરત" હૈ. **દા'વતે ઈસ્લામી** કા એક મક્સદ **નેકી કી દા'વત** આમ કરને કી ગરઝ સે નફરતેં મિટાના ઔર મુસ્લ્માનોં કે દિલોં મેં **મહબ્બતોં** કે ચરાગ જલાના ભી હૈ. તમામ **સુન્ની ઈદારે** એક તરહ સે **દા'વતે ઈસ્લામી** હી કે ઈદારે હૈં ઔર **દા'વતે ઈસ્લામી** તમામ **સુન્ની ઈદારોં** કી અપની અપની ઔર અપની સુન્નતોં ભરી તહરીક હૈ. મુમ્કિના સૂરત મેં **અચ્છી અચ્છી નિય્યતેં** કર કે

આપ ખુદ ઉસ સુન્ની દારુલ ઉલૂમ કો **ખાલ** પહોંચા દીજિયે. ઈસ તરહ اِنْ شَآءَالله عَزَّوَجَلَّ મુસલ્માનોં કા દિલ ભી ખુશ કરને કી સઆદત હાસિલ હોગી. તાજદારે રિસાલત, શહન્શાહે નુબુવ્વત, મુસ્તફા જાને રહમત, શમ્એ બઝમે હિદાયત صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ઈર્શાદ ફરમાયા : **“ફરાઈઝ કે બા’દ સબ આ’માલ મેં અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ **કો ઝિયાદા પ્યારા મુસલ્માન કા દિલ ખુશ કરના હૈ.”**

(اَلْمُعْجَمُ الْكَبِير لِلطَّبَرانى ج١١ص٥٩حديث١١٠٧٩)

અપની કુરબાની કી ખાલ બેચ દી તો ?

સુવાલ : કિસી ને અપની કુરબાની કી **ખાલ** બેચ કર રકમ હાસિલ કર લી અબ વોહ **મસ્જિદ મેં** દે સકતા હૈ યા નહીં ?

જવાબ : યહાં નિય્યત કા એ’તિબાર હૈ. અગર અપની **કુરબાની કી ખાલ** અપની ઝાત કે લિયે રકમ કે ઈવઝ બેચી તો યૂં બેચના ભી ના જાઈઝ હૈ ઔર યેહ રકમ ઈસ શખ્સ કે હક મેં **માલે ખબીસ** હૈ ઔર ઈસ કા સ-દકા કરના વાજિબ હૈ લિહાઝા કિસી શર-ઈ ફકીર કો દે દે. ઔર તૌબા ભી કરે ઔર અગર કિસી કારે ખૈર કે લિયે મ-સલન **મસ્જિદ** મેં દેને હી કી નિય્યત સે બેચી તો બેચના ભી જાઈઝ હૈ ઔર અબ **મસ્જિદ** મેં દેને મેં કોઈ હરજ (ભી) નહીં.

કસ્સાબ કે લિયે 20 મ-દની ફૂલ

﴾1﴿ પહલે કિસી માહિર ગોશ્ત ફરોશ કી નિગરાની મેં ઝબ્હ વગૈરા કા કામ સીખ લે કે ઉસ ના તજરિબા કાર કે લિયે યેહ કામ જાઈઝ નહીં જિસ કી વજહ સે કિસી કે જાનવર કે ગોશ્ત ઔર ખાલ વગૈરા કો ઉર્ફ વ આદત (યા'ની આમ મા'મૂલ ઔર દસ્તૂર) સે હટ કર નુક્સાન પહોંચતા હો.

﴾2﴿ માહિર ગોશ્ત ફરોશ કો ભી ચાહિયે કે જલ્દ બાઝી યા લા પરવાહી કે સબબ ખાલ મેં ઉર્ફ વ આદત સે ઝાઈદ ગોશ્ત ન લગા રહને દે, ઈસી તરહ છીછડે ઉતારને મેં ભી એહતિયાત સે કામ લે કે ઈસ મેં ખ્વાહ મ ખ્વાહ બોટી ઔર ચરબી ન ચલી જાએ. નીઝ ખાઈ જાને વાલી હડ્ડિયાં વગૈરા ભી ફેંકને કે બજાએ ટુકડે બના કર ગોશ્ત હી મેં ડાલ દે ઔર માહિર ગોશ્ત ફરોશ કો ભી ઉર્ફ વ આદત સે હટ કર ગોશ્ત યા ખાલ કો નુક્સાન પહોંચાના જાઈઝ નહીં.

﴾3﴿ બ-કરહ ઈદ મેં ઉમૂમન બડે જાનવર કા ભેજા ઔર ઝબાન વગૈરા નિકાલ કર સિરી કા બકિય્યા હિસ્સા ઔર પાએ કે ખુર ફેંક દિયે જાતે હૈં, ઈસી તરહ બકરે કે સિરી પાએ કે ભી ખાએ જાને વાલે બા'ઝ અજ્ઝા ખ્વાહ મ ખ્વાહ ઝાએઅ કર દિયે જાતે હૈં ઐસા ન કિયા જાએ અગર ખુદ ખાના નહીં ચાહતે તો કિસી ગરીબ મુસલ્માન કો બુલા કર એહતિરામ કે સાથ દીજિયે કે ઈસ તરહ કે કાફી અફરાદ ઈન દિનોં ગોશ્ત ઔર

ચરબી વગૈરા કી તલાશ મેં ફિર રહે હોતે હૈં. નીઝ યેહ ભી યાદ રખિયે કે બડે જાનવર કે સિરી પાએ મુકમ્મલ ચમડે સમેત અસ્લ ખાલ સે જુદા કર લેને કી વજહ સે ખાલ કી કીમત મેં કમી આતી હૈ.

﴾4﴿ આમ દિનોં મેં પૂંછ કા ગોશ્ત દૂસરે ગોશ્ત કે સાથ વઝ્ન મેં બેચા જાતા હૈ જબકે કુરબાની કે જાનવર કી પૂંછ ઉમૂમન ખાલ મેં હી જાને દેતે હૈં ઈસ સે ઈસ કા ગોશ્ત ઝાએઅ હો જાતા હૈ, બલ્કે બડે જાનવર મેં સે બા'ઝ અવકાત ખાલ સમેત પૂંછ કાટ કર ફેંક દેતે હૈં, યેહ તરીકા ભી ગલત હૈ, ઈસ તરહ કરને સે ખાલ કી કીમત મેં ભી કમી આતી હૈ.

﴾5﴿ જિન મુલ્કોં મેં ખાલ કામ મેં લે લી જાતી હૈ (મ-સલન પાક વ હિન્દ મેં) વહાં ઉર્ફ સે હટ કર ખ્વાહ મ ખ્વાહ ઐસી જગહ "કટ" લગા દેના જાઈઝ નહીં જિસ સે ખાલ કી કીમત મેં કમી આ જાએ. ગોશ્ત ફરોશોં કો ચાહિયે કે જિસ તરહ અપને ઝાતી જાનવર કી ખાલ સંભાલ સંભાલ કર ઉધેડતે હૈં, દૂસરોં કે મુઆ-મલે મેં ભી ઈસી તરહ કરેં.

﴾6﴿ દુમ્બે કી ચક્કી કી ખાલ ઉધેડને મેં ઈસ બાત કા ખયાલ રખિયે કે ચરબી ખાલ મેં બાકી ન રહે.

﴾7﴿ છીછડે ઔર ચરબી એક તરફ જમ્અ કર કે આખિર મેં છીછડોં કી આડ મેં ચરબી ભી ઉઠા લે જાના **ધોકા** ઔર **ચોરી** હૈ. પૂછ કર

ભી ન લેં કે "સુવાલ" હૈ ઔર બિલા હાજતે શર-ઈ સુવાલ જાઇઝ નહીં. **ફરમાને મુસ્તફા** صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَ اٰلِهٖ وَسَلَّم હૈ : જો શખ્સ હાજત કે બિગૈર લોગોં સે સુવાલ કરતા હૈ વોહ મુંહ મેં અંગારે ડાલને વાલે કી તરહ હૈ. **(شُعَبُ الْاِيمان ج۳ص۲۷۱ حديث ۳۰۱۷)**

﴾8﴿ બસા અવકાત કુરબાની કે જાનવર મેં સે બોટી કા બેહતરીન ગોલ લોથડા ચુપકે સે ટોકરી મેં સરકા લિયા જાતા હૈ યેહ સાફ સાફ **ચોરી** હૈ. બિલા ઇજાઝતે શર-ઈ માંગ કર લેના ભી દુરુસ્ત નહીં. **ફરમાને મુસ્તફા** صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَ اٰلِهٖ وَسَلَّم હૈ : "જો માલ મેં ઇઝાફે કે લિયે લોગોં સે સુવાલ કરતા હૈ વોહ અંગારે માંગતા હૈ, અબ ઉસ કી મરઝી હૈ કે અંગારે કમ જમ્અ કરે યા ઝિયાદા." **(مُسلِم ص۵۱۸حديث ۱۰۴۱)** હાં અગર લોગોં મેં ગોશ્ત બાંટા જા રહા હૈ ઔર ગોશ્ત ફરોશ ને ભી લેને કે લિયે હાથ બઢા દિયા તો હરજ નહીં.

﴾9﴿ ગોશ્ત કા હર વોહ હિસ્સા જો આમ દિનોં મેં ઇસ્તિ'માલ મેં લિયા જાતા હૈ, કુરબાની કે દિનોં મેં ભી કામ મેં લિયા જાએ. ફેફડે ઔર ચરબી વગૈરા કે ટુકડે કર કે ગોશ્ત કે સાથ તક્સીમ કર દેના મુનાસિબ હૈ, ઇસ તરહ કી ચીઝોં કો ફેંકા ન જાએ અગર ખુદ ખાના યા ગોશ્ત કે સાથ તક્સીમ કરના નહીં ચાહતે તો યૂં ભી હો સકતા હૈ કે જો ઝરૂરત મન્દ લેના ચાહે ઉસે બુલા કર દે દિયા જાએ યા કિસી કે હવાલે કર દિયા જાએ કે કિસી ઝરૂરત મન્દ કો દે દે બલ્કે એહતિયાત ઇસી મેં હૈ કે ખુદ હી કિસી મુસલ્માન કે હવાલે કર દીજિયે. યેહ મસ્અલા યાદ રહે

કે ગૈર મુસ્લિમ ભંગિયોં વગૈરા કો ખાલ તો ક્યા એક બોટી ભી કુરબાની કે ગોશ્ત મેં સે દેના જાઈઝ નહીં.

﴾10﴿ અગર જાનવર કે ગલે મેં રસ્સી, નથ, ચમડે કા પટ્ટા, ઘુંગુરૂ, હાર વગૈરા હૈ તો ઈન સબ કો છુરી સે જૂં તૂં કાટ કર નહીં બલ્કે કાઈદે કે મુતાબિક ખોલ કર નિકાલ લેના ચાહિયે તા કે નાપાક ન હોં. બિગૈર નિકાલે ઝબ્હ કરને કી સૂરત મેં યેહ ચીઝેં ખૂન આલૂદ હો જાતી હૈં ઔર મસ્અલા યેહ હૈ કે બિલા હાજત કિસી પાક ચીઝ કો કસ્દન (યા'ની જાન બૂઝ કર) નાપાક કરના **હરામ** હૈ. બિલફર્ઝ નાપાક હો ભી જાએં તબ ભી ઈન કો ફેંક ન દિયા જાએ, પાક કર કે ખુદ ઈસ્તિ'માલ મેં લાએં યા કિસી મુસલ્માન કો દે દેં. યાદ રખિયે ! **તઝ્યીએ** માલ (યા'ની માલ ઝાએઅ કરના) હરામ હૈ.

﴾11﴿ છુરી ફેરને સે કબ્લ જાનવર કે ગલે કી ખાલ નર્મ કરને કે લિયે અગર પાક પાની કે બરતન મેં નાપાક ખૂન વાલા હાથ ડાલ કર ચુલ્લૂ ભરા તો ચુલ્લૂ કા ઔર ઉસ બરતન કા તમામ પાની નાપાક હો ગયા. અબ યેહ પાની ગલે પર મત ડાલિયે. ઈસ કા આસાન સા હલ યેહ હૈ કે જિન કા જાનવર હૈ ઉસી સે કહિયે વોહ પાક સાફ પાની કા ગિલાસ ભર કર અપને હાથ સે જાનવર કે ગલે પર ડાલિયે મગર યેહ એહતિયાત કી જાએ કે ગિલાસ સે પાની ડાલને યા છિડકને કે દૌરાન બીચ મેં ન કોઈ અપના ખૂન આલૂદ હાથ ડાલિયે ન હી પાની વાલે ગલે પર ખૂન વાલા હાથ મલે યેહ બાત સિર્ફ કુરબાની કે લિયે ખાસ નહીં, જબ ભી ઝબ્હ કરેં ઈસ કા ખયાલ રખિયે.

﴾12﴿ ઝબ્હ કે બા'દ ખૂન આલૂદ છુરી ઔર ઉસી ખૂન સે લિથડે હુએ હાથ ધોને કે લિયે પાની કી બાલ્ટી મેં ડાલ દેને સે છુરી ઔર હાથ પાક નહીં હોતે ઉલટા બાલ્ટી કા સારા પાની ભી નાપાક હો જાતા હૈ. અક્સર ઈસી તરહ કે નાપાક પાની સે ખાલ ઉધેડને મેં ભી મદદ લી જાતી હૈ ઔર યેહી પાની ગોશ્ત કે અન્દરૂની હિસ્સે મેં જમ્અ શુદા ખૂન ધોને કે લિયે ભી બહાયા જાતા હૈ ગોશ્ત કે અન્દર કા ખૂન પાક હોતા હૈ મગર નાપાક પાની બહાને કે સબબ યેહ નુક્સાન હોતા હૈ કે યેહ નાપાક પાની જહાં જહાં સે ગુઝરતા હૈ ગોશ્ત કે પાક હિસ્સે કો ભી નાપાક કરતા ચલા જાતા હૈ. ઐસા મત કીજિયે.

﴾13﴿ અજીર ગોશ્ત ફરોશ કે લિયે યેહ ઝરૂરી હૈ કે બ-કરહ ઈદ કે ઉર્ફ વ આદત (યા'ની દસ્તૂર) કે મુતાબિક કુરબાની કે ગોશ્ત કી બોટિયાં બના કર દે. બા'ઝ કસ્સાબ જલ્દ બાઝી કે સબબ ગોશ્ત કે બડે બડે ટુકડે બનાતે, નલિયાં ભી સહીહ સે તોડ કર નહીં દેતે ઔર સિરી પાએ ભી સાબિત છોડ કર ચલ દેતે હૈં, ઐસા ન કિયા કરેં. ઈસ તરહ કુરબાની કરવાને વાલે સખ્ત આઝમાઈશ મેં આ જાતે હૈં ઔર બસા અવકાત સિરી પાએ વગૈરા ફેંકને પડ જાતે હૈં. બા'ઝ લોગ સબ્ર કરને કે બજાએ કસ્સાબ કો બુરે બુરે અલ્કાબ ઔર ગાલિયોં સે નવાઝતે ઔર ખૂબ ગુનાહોં ભરી બાતેં કરતે હૈં. હાં, ઈજારા કરતે વક્ત કસ્સાબ ને કહ દિયા હો કે સિરી પાએ બના કર નહીં દૂંગા તો અબ સાબિત છોડને મેં કોઈ હરજ નહીં.

﴾14﴿ બા'ઝ કસ્સાબ હિર્સ કે સબબ બહુત ઝિયાદા જાનવર "બુક" કર લેતે હૈં ઔર એક જગહ છુરી ફેર કર દૂસરી જગહ ચલે જાતે હૈં, ફિર ઉધર ગલા કાટ કર પહલી જગહ વાપસ આ કર ખાલ ઉધેડને લગતે હૈં ઔર અબ દૂસરી જગહ વાલે "ઇન્તિઝાર" કી આગ મેં સુલગતે હૈં. ઈસ તરહ લોગ બહુત તકલીફ મેં આતે, બાતેં બનાતે, કસ્સાબ કો બુરા ભલા કહતે હૈં ઔર ફિર કઈ ગુનાહોં કે દરવાઝે ખુલતે હૈં. કસ્સાબોં કો ચાહિયે કે કામ ઉતના હી લેં જિતના સલીકે કે સાથ કર સકેં ઔર કિસી કો શિકાયત કા મૌકઅ ન મિલે.

﴾15﴿ કસ્સાબ કો ચાહિયે કે ગોશ્ત બનાતે વક્ત હરામ અજઝા જુદા કર કે ફેંક દે. જિસે ગોશ્ત ખાના હો ઉસ પર ઝબીહા કી **હરામ** ચીઝોં કી શનાખ્ત ફર્ઝ ઔર **મકરૂહે તહરીમી** અજઝા કી પહચાન વાજિબ હૈ તાકે ગુનાહોં ભરી ચીઝેં ન ખા ડાલે. (ગોશ્ત કે ન ખાએ જાને વાલે અજઝા કા બયાન આગે આ રહા હૈ)

﴾16﴿ ગોશ્ત ફરોશ કો ચાહિયે કે કુરબાની કે દિનોં મેં પૈસે કમાને કી હિર્સ કે સબબ શરીઅત કી ખિલાફ વર્ઝી કરતે હુએ 100 જાનવર ગલત સલત કાટ કર અપની આખિરત દાવ પર લગાને કે બજાએ શરીઅત કે મુતાબિક બેશક સિર્ફ એક હી જાનવર કાટે, اِنْ شَآءَاللّٰه عَزَّوَجَلَّ દોનોં જહાનોં મેં ઈસ કી ખૂબ બ-ર-કતેં પાએગા કે પૈસોં કે લાલચ મેં જલ્દ બાઝી કી વજહ સે ઈસ કામ મેં બસા અવકાત બહુત સારે ગુનાહ કરને પડ જાતે હૈં.

17 બા'ઝ ગોશ્ત ફરોશ બેચને કે બડે (ઔર છોટે) જાનવર કી ખાલ ઉતાર લેને કે બા'દ ગોશ્ત કે અન્દર મૌજૂદ દિલ મેં કટ લગા કર ઉસ મેં યા ખૂન કી બડી નસ મેં પાઈપ કે ઝરીએ પાની ચઢાતે હૈં ઈસ તરહ કરને સે ગોશ્ત કા વઝ્ન બઢ જાતા હૈ. ઈસ તરહ કા ગોશ્ત ધોકે સે બેચના ભી હરામ ઔર જહન્નમ મેં લે જાને વાલા કામ હૈ. બા'ઝ મુર્ગી કા ગોશ્ત બેચને વાલે ઝબ્હ કે બા'દ મુર્ગી કે પર ઉતાર કર પેટ કી સફાઈ કર કે સિર્ફ દિલ ઉસ મેં લગા રહને દેતે ઔર ઉસ મુર્ગી કો તકરીબન 15 મિનટ કે લિયે પાની મેં ડાલ દેતે હૈં, ઈસ તરહ ઈસ કે ગોશ્ત કા વઝ્ન તકરીબન 150 ગ્રામ બઢ જાતા હૈ. ઝબ્હ શુદા કમઝોર બકરે કે ઠન્ડા હોને કે બા'દ ઉસ કી બોંગ કે ઝરીએ ગોશ્ત મેં મુંહ સે હવા ભર કર ગોશ્ત કો ફુલા દેતે હૈં, ગાહક ગોશ્ત લે કર ઘર પહોંચતા હૈ તો હવા નિકલ ચુકી હોતી હૈ ઔર ગોશ્ત કી તહ વાલી હડ્ડિયાં રહ જાતી હૈં. યેહ ભી સરાસર ધોકા હૈ, બિલ ખુસૂસ કુરબાની કે દિનોં મેં વઝ્ન સે બેચે જાને વાલે ઝિન્દા બકરોં વગૈરા કો બેસન (યા'ની ચને કા આટા) ખિલા કર ઊપર ખૂબ પાની વગૈરા પિલા કર ઉન કા વઝ્ન બઢા દિયા જાતા હૈ, ઐસે જાનવર ભી યૂં ધોકે સે બેચના ગુનાહ હૈ. યાદ રખિયે ! હરામ કમાઈ મેં કોઈ ભલાઈ નહીં. **ફરમાને મુસ્તફા** صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَ اٰلِہٖ وَسَلَّم : **જિસ** ને હરામ કા એક લુક્મા ખાયા ઉસ કી ચાલીસ દિન કી નમાઝેં કબૂલ નહીં કી જાએંગી ઔર ઉસ કી દુઆ ચાલીસ દિન તક ના મકબૂલ હોગી. **(اَلْفِردَوس بمأثور الْخطّاب ج۳ص۵۹۱حدیث۵۸۵۳)** મઝીદ એક રિવાયત મેં હૈ : "ઈન્સાન કે પેટ મેં જબ **હરામ કા લુક્મા** પડતા હૈ, ઝમીન વ

આસ્માન કા હર ફિરિશ્તા ઉસ પર ઉસ વક્ત તક લા'નત કરતા હૈ જબ તક કે વોહ હરામ લુક્મા ઉસ કે પેટ મેં રહે ઔર અગર ઈસી હાલત મેં મર ગયા તો ઉસ કા ઠિકાના જહન્નમ હોગા."

(مُكاشَفَةُ الْقُلُوب ص ١٠)

﴿18﴾ દુરુસ્ત કામ કરને મેં યકીનન વક્ત ઝિયાદા સર્ફ હોગા, ઈસ પર હો સકતા હૈ હમપેશા અફરાદ મઝાક ભી ઉડાએં મગર ઈસ પર **સબ્ર** કીજિયે, ખબરદાર ! કહીં શૈતાન લડાઈ ભિડાઈ મેં ઉલઝા કર ગુનાહોં મેં ન ફંસા દે !

﴿19﴾ ગોશ્ત કા જો હિસ્સા ગોબર યા ઝબ્હ કે વક્ત નિકલે હુએ ખૂન વાલા હો જાએ, ઉસ કો જુદા રખિયે ઔર ગોશ્ત કે માલિક કો બતા દીજિયે તાકે વોહ ઉસે અલગ સે પાક કર સકે. પકાને મેં અગર એક ભી નાપાક બોટી ડાલ દી તો વોહ પૂરી દેગ કા કોરમા યા બિરયાની નાપાક કર દેગી ઔર ઈસ કા ખાના હરામ હો જાએગા. (યાદ રહે ! ઝબ્હ કે બા'દ ગરદન કે કટે હુએ હિસ્સે પર બચા હુવા ખૂન ઔર ગોશ્ત કે અન્દર મ-સલન પેટ મેં યા છોટી છોટી રગોં મેં જો ખૂન રહ જાતા હૈ વોહ નીઝ દિલ, કલેજી વગૈરા કા ખૂન પાક હોતા હૈ. હાં દમે મસ્ફૂહ યા'ની ઝબ્હ કે વક્ત જો ખૂન બહ કર નિકલ ચુકા વોહ અગર કટે હુએ ગલે વગૈરા કો લગ ગયા તો નાપાક કર દેગા.)

﴿20﴾ જાનવર કાટને ઔર કટવાને વાલે કો ચાહિયે કે આપસ મેં ઉજરત તૈ કર લેં ક્યૂંકે મસ્અલા યેહ હૈ કે જહાં દલા-લતન (UNDER STOOD) યા'ની અલામત સે મા'લૂમ હો, યા સરા-હતન (યા'ની

ખુલ્લમ ખુલ્લા, ઝાહિરન) ઉજરત સાબિત હો વહાં તૈ કરના વાજિબ હૈ. ઐસે મૌકઅ પર તૈ કરને કે બજાએ ઈસ તરહ કહ દેના : કામ પર આ જાઓ દેખ લેંગે, જો મુનાસિબ હોગા દે દેંગે, ખુશ કર દેંગે, ખર્ચી મિલેગી વગૈરા અલ્ફાઝ કત્અન નાકાફી હૈં. બિગૈર તૈ કિયે ઉજરત લેના દેના ગુનાહ હૈ, તૈ શુદા સે ઝાઈદ તલબ કરના ભી મમ્નૂઅ હૈ. હાં જહાં ઐસા મુઆ-મલા હો કે કામ કરવાને વાલે ને કહા : કુછ નહીં દૂંગા, ઉસ ને કહ દિયા : કુછ નહીં લૂંગા. ઔર ફિર કામ કરવાને વાલે ને અપની મરઝી સે દે દિયા તો ઈસ લૈન દૈન મેં કોઈ હરજ નહીં.

ગોશ્ત કે 22 અજઝા જો નહીં ખાએ જાતે

ફૈઝાને સુન્નત જિલ્દ અવ્વલ ઊપર સે સફહા 405 તા 408 પર હૈ : મેરે આકા આ'લા હઝરત ઈમામ અહમદ રઝા ખાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ الرَّحْمٰن ફરમાતે હૈં : હલાલ જાનવર કે સબ અજઝા હલાલ હૈં મગર બા'ઝ, કે હરામ યા મમ્નૂઅ યા મકરૂહ હૈં ﴿1﴾ રગોં કા ખૂન ﴿2﴾ પિત્તા ﴿3﴾ ફુકના (યા'ની મસાના) ﴿4,5﴾ અલામાતે માદા વ નર ﴿6﴾ બૈઝે (યા'ની કપૂરે) ﴿7﴾ ગુદૂદ ﴿8﴾ હરામ મગ્ઝ ﴿9﴾ ગરદન કે દો પટ્ઠે, કે શાનોં તક ખિંચે હોતે હૈં ﴿10﴾ જિગર (યા'ની કલેજી) કા ખૂન ﴿11﴾ તિલ્લી કા ખૂન ﴿12﴾ ગોશ્ત કા ખૂન કે બા'દે ઝબ્હ ગોશ્ત મેં સે નિકલતા હૈ ﴿13﴾ દિલ કા ખૂન ﴿14﴾ પિત યા'ની વોહ

ઝર્દ પાની, કે પિત્તે મેં હોતા હૈ ﴿15﴾ નાક કી રતૂબત, કે ભેડ મેં અક્સર હોતી હૈ ﴿16﴾ પાખાને કા મકામ ﴿17﴾ ઓઝડી ﴿18﴾ આંતેં ﴿19﴾ નુત્ફા[1] ﴿20﴾ વોહ નુત્ફા, કે ખૂન હો ગયા ﴿21﴾ વોહ (નુત્ફા) કે ગોશ્ત કા લોથડા હો ગયા ﴿22﴾ વોહ કે (નુત્ફા) પૂરા જાનવર બન ગયા ઔર મુર્દા નિકલા યા બે ઝબ્હ મર ગયા. (ફતાવા ર-ઝવિય્યા, જિ. 20, સ. 240, 241)

સમઝદાર કસ્સાબ બા'ઝ મમ્નૂઆ ચીઝેં નિકાલ દિયા કરતે હૈં મગર બા'ઝ મેં ઈન કો ભી મા'લૂમાત નહીં હોતીં યા બે એહતિયાતી બરતતે હૈં. લિહાઝા આજ કલ ઉમૂમન લા ઈલ્મી કી વજહ સે જો ચીઝેં સાલન મેં પકાઈ ઔર ખાઈ જાતી હૈં ઉન મેં સે ચન્દ કી નિશાન દેહી કરને કી કોશિશ કરતા હૂં.

ખૂન

ઝબ્હ કે વક્ત જો ખૂન નિકલતા હૈ ઉસ કો "દમે મસ્ફૂહ" કહતે હૈં. યેહ નાપાક હોતા હૈ ઈસ કા ખાના **હરામ** હૈ. બા'દે ઝબ્હ જો ખૂન ગોશ્ત મેં રહ જાતા હૈ મ-સલન ગરદન કે કટે હુએ હિસ્સે પર, દિલ કે અન્દર, કલેજી ઔર તિલ્લી મેં ઔર ગોશ્ત કે અન્દર કી છોટી છોટી રગોં મેં યેહ અગર્ચે નાપાક નહીં મગર ઈસ ખૂન કા ભી ખાના **મમ્નૂઅ** હૈ. લિહાઝા પકાને સે પહલે સફાઈ કર લીજિયે. ગોશ્ત મેં કઈ જગહ છોટી છોટી રગોં મેં ખૂન હોતા હૈ ઉન કી નિગહ દાશ્ત કાફી મુશ્કિલ હૈ, પકને કે બા'દ વોહ રગેં **કાલી ડોરી** કી તરહ હો જાતી હૈં. ખાસ કર

1 : મની

ભેજે, સિરી પાએ ઔર મુર્ગી કી રાન ઔર પર કે ગોશ્ત વગૈરા મેં બારીક કાલી ડોરિયાં દેખી જાતી હૈં ખાતે વક્ત ઈન કો નિકાલ દિયા કરેં. **મુર્ગી કા દિલ ભી સાબિત ન પકાઈયે, લમ્બાઈ મેં ચાર ચીરે કર કે ઈસ કા ખૂન પહલે અચ્છી તરહ સાફ કર લીજિયે.**

હરામ મગ્ઝ

યેહ સફેદ ડોરે કી તરહ હોતા હૈ જો કે ભેજે સે શુરૂઅ હો કર ગરદન કે અન્દર સે ગુઝરતા હુવા પૂરી રીઢ કી હડ્ડી મેં આખિર તક જાતા હૈ. માહિર કસ્સાબ ગરદન ઔર રીઢ કી હડ્ડી કે બીચ સે દો પરકાલે યા'ની દો ટુકડે કર કે **હરામ મગ્ઝ** નિકાલ કર ફેંક દેતે હૈં. મગર બારહા બે એહતિયાતી કી વજહ સે થોડા બહુત રહ જાતા હૈ ઔર સાલન યા બિરયાની વગૈરા મેં પક ભી જાતા હૈ. ચુનાન્ચે ગરદન, ચાંપ ઔર કમર કા ગોશ્ત ધોતે વક્ત **હરામ મગ્ઝ** તલાશ કર કે નિકાલ દિયા કરેં. યેહ મુર્ગી ઔર દીગર પરિન્દોં કી ગરદન ઔર રીઢ કી હડ્ડી મેં ભી હોતા હૈ, પકાને સે કબ્લ ઈસ કો નિકાલના બહુત મુશ્કિલ હૈ લિહાઝા ખાતે વક્ત નિકાલ દેના ચાહિયે.

પટ્ઠે

ગરદન કી મઝબૂતી કે લિયે ઈસ કી દોનોં તરફ પીલે રંગ કે દો લમ્બે લમ્બે **પટ્ઠે** કન્ધોં તક **ખિચે** હુએ હોતે હૈં. ઈન **પટ્ઠોં** કા ખાના મમ્નૂઅ હૈ. ગાય ઔર બકરી કે તો આસાની સે નઝર આ જાતે હૈં મગર મુર્ગી ઔર પરિન્દોં કી ગરદન કે પટ્ઠે બ આસાની નઝર નહીં આતે, ખાતે વક્ત ઢૂંડ કર યા કિસી જાનને વાલે સે પૂછ કર નિકાલ દીજિયે.

ગુદ્દ

ગરદન પર, હલ્ક મેં ઔર બા'ઝ જગહ ચરબી વગૈરા મેં છોટી બડી કહીં સુર્ખ ઔર કહીં મટિયાલે રંગ કી ગોલ ગોલ ગાંઠેં

હોતી હૈં ઈન કો અ-રબી મેં ગુદ્દા ઔર ઉર્દૂ મેં **ગુર્દૂદ** કહતે હૈં. યેહ ભી મત ખાઈયે, પકાને સે પહલે ઢૂંડ કર નિકાલ દીજિયે. અગર પકે હુએ ગોશ્ત મેં ભી નઝર આ જાએ તો નિકાલ દીજિયે.

કપૂરા

કપૂરે કો ખુસ્યા, ફોતા યા **બૈઝા** ભી કહતે હૈં ઈન કા ખાના **મકરૂહે તહરીમી** હૈ. યેહ બૈલ, બકરે વગૈરા (નર યા'ની મુઝક્કર) મેં નુમાયાં હોતે હૈં. મુર્ગે (નર) કા પેટ ખોલ કર આંતેં હટાએંગે તો પીઠ કી અન્દરૂની સત્હ પર અન્ડે કી તરહ સફેદ દો છોટે છોટે બીજ નુમા નઝર આએંગે યેહી **કપૂરે** હૈં. ઈન કો નિકાલ દીજિયે. **અફસોસ !** મુસલ્માનોં કી બા'ઝ હોટલોં મેં દિલ, કલેજી કે ઈલાવા બૈલ, બકરે કે કપૂરે ભી તવે પર ભૂન કર પેશ કિયે જાતે હૈં ગાલિબન હોટલ કી ઝબાન મેં ઈસ ડિશ કો "કટાકટ" કહા જાતા હૈ. (શાયદ ઈસ કો "કટાકટ" ઈસ લિયે કહતે હૈં કે ગાહક કે સામને હી દિલ યા કપૂરે વગૈરા ડાલ કર તેઝ આવાઝ સે તવે પર કાટતે ઔર ભૂનતે હૈં ઈસ સે "કટાકટ" કી આવાઝ ગૂંજતી હૈ)

ઓઝડી

ઓઝડી કે અન્દર ગલાઝત ભરી હોતી હૈ ઈસ કા ખાના **મકરૂહે તહરીમી** હૈ મગર મુસલ્માનોં કી એક તા'દાદ હૈ જો આજ કલ ઈસ કો શૌક સે ખાતી હૈ.

"યા રસૂલલ્લાહ આપ પર જાન કુરબાન" કે બાઈસ હુરૂફ કી નિસ્બત સે કુરબાની કી ખાલેં જમ્અ કરને વાલે કે લિયે 22 નિય્યતેં ઔર એહતિયાતેં

દો ફરામીને મુસ્તફા صَلَّى اللّٰه تَعَالٰى عَلَيْهِ وَ اٰلِهٖ وَسَلَّم : ﴿1﴾ "**મુસલ્માન** કી નિય્યત ઉસ કે અમલ સે બેહતર હૈ." (مُعجم کبیر ج٦ ص١٨٠ حدیث ٥٩٤٢)

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : ઉસ શખ્સ કી નાક ખાક આલૂદ હો જિસ કે પાસ મેરા ઝિક્ર હો ઔર વોહ મુઝ પર દુરૂદે પાક ન પઢે. (حاکم)

﴾2﴿ "અચ્છી નિય્યત બન્દે કો જન્નત મેં દાખિલ કર દેતી હૈ."

(اَلْفِردَوس بمأثور الْخطّاب ج٤ ص٣٠٥ حديث٦٨٩٥)

દો મ-દની ફૂલ : (1) બિગૈર અચ્છી નિય્યત કે કિસી ભી અ-મલે ખૈર કા સવાબ નહીં મિલતા (2) જિતની અચ્છી નિય્યતેં ઝિયાદા, ઉતના સવાબ ભી ઝિયાદા.

﴾1﴿ રિઝાએ ઈલાહી عَزَّوَجَلَّ કે લિયે અચ્છી અચ્છી નિય્યતેં કરતા હૂં ﴾2﴿ હર હાલ મેં શરીઅત વ સુન્નત કા દામન થામે રહૂંગા ﴾3﴿ કુરબાની કી ખાલોં કે લિયે ભાગદૌડ કે ઝરીએ **દા'વતે ઈસ્લામી** કે સાથ તઆવુન કરૂંગા ﴾4﴿ કોઈ લાખ બદ સુલૂકી કરે મગર ઈઝહારે ગુસ્સા ઔર ﴾5﴿ બદ અખ્લાકી સે પરહેઝ કર કે **દા'વતે ઈસ્લામી** કી નામૂસ વ ઈઝ્ઝત કી હિફાઝત કરૂંગા ﴾6﴿ કુરબાની કી ખાલોં કે સબબ લાખ મસરૂફિય્યત હુઈ બિલા ઉઝ્રે શર-ઈ કિસી ભી નમાઝ કી **જમાઅત** તો ક્યા **તકબીરે ઊલા** ભી તર્ક નહીં કરૂંગા ﴾7﴿ પાક લિબાસ મઅ ઈમામા શરીફ ઔર તહબન્દ શૉપર વગૈરા મેં ડાલ કર **નમાઝોં** કે લિયે સાથ રખૂંગા (હસ્બે ઝરૂરત બસ્તે વગૈરા પર ભી રખ સકતે હૈં. ઈસ કી ખાસ તાકીદ હૈ, ક્યૂંકે ઝબ્હ કે વક્ત નિકલા હુવા ખૂન નજાસતે ગલીઝા ઔર પેશાબ કી તરહ નાપાક હૈ ઔર ખાલેં જમ્અ કરને વાલે કા અપને કપડે પાક રખના ઈન્તિહાઈ દુશ્વાર હૈ. બહારે શરીઅત જિલ્દ 1 સફહા 389 પર હૈ : "**નજાસતે ગલીઝા** કા હુક્મ યેહ હૈ કે અગર કપડે યા બદન મેં એક દિરહમ સે ઝિયાદા લગ જાએ તો ઉસ કા પાક કરના ફર્ઝ હૈ, બે પાક કિયે નમાઝ પઢ લી તો હોગી હી નહીં ઔર કસ્દન પઢી તો ગુનાહ ભી હુવા ઔર અગર બ નિય્યતે **ઈસ્તિખ્ફાફ** (યા'ની ઈસ હુક્મે શરીઅત કો હલકા જાન કર) હૈ તો **કુફ્ર** હુવા ઔર અગર દિરહમ કે બરાબર હૈ તો પાક કરના વાજિબ હૈ કે બે પાક કિયે નમાઝ પઢી તો મકરૂહે તહરીમી હુઈ યા'ની ઐસી નમાઝ કા ઈઆદા વાજિબ હુવા ઔર કસ્દન પઢી તો ગુનહગાર

ભી હુવા ઔર અગર દિરહમ સે કમ હૈ તો પાક કરના સુન્નત હૈ કે બે પાક કિયે નમાઝ હો ગઈ મગર ખિલાફે સુન્નત હુઈ ઔર ઈસ કા ઈઆદા બેહતર હૈ.'') ﴾8﴿ મસ્જિદ, ઘર, મક્તબ ઔર મદ્રસે વગૈરા કી દરિય્યોં, ચટાઈયોં, કારપેટ ઔર દીગર ચીઝેં ખૂન આલૂદ હોને સે બચાઉંગા (વુઝૂખાને કે ગીલે ફર્શ યા પાએદાન વગૈરા પર ભી ખૂન આલૂદ પાઉં સમેત જાને સે બચને ઔર વુઝૂ કરતે હુએ ખૂબ એહતિયાત કરને કી ઝરૂરત હૈ વરના નજાસત કી આલૂ-દગી ઔર નાપાક પાની કે છીંટોં સે અપને સાથ દૂસરોં કો ભી નાપાક કર ડાલને કા એહ્તિમાલ રહેગા) ﴾9﴿ ખૂન આલૂદ બદબૂદાર કપડોં સમેત મસ્જિદ મેં નહીં જાઉંગા (બદબૂ ન ભી આતી હો તબ ભી નાપાક બદન યા કપડા યા ચીઝ મસ્જિદ મેં લે જાના મન્અ હૈ. ઝખ્મ, ફોડે, કપડે, ઈમામે, ચાદર, બદન યા હાથ મુંહ વગૈરા સે બદબૂ આતી હો તો તબ ભી મસ્જિદ કે અન્દર દાખિલ હોના હરામ હૈ. **ફૈઝાને સુન્નત** જિલ્દ અવ્વલ સફહા નીચે સે 1217 પર હૈ : મસ્જિદ કો (બદ) **બૂ** સે બચાના વાજિબ હૈ વ લિહાઝા મસ્જિદ મેં મિટ્ટી કા તેલ જલાના **હરામ**, મસ્જિદ મેં દિયા સલાઈ (યા'ની માચિસ કી તીલી) સુલગાના **હરામ**, હત્તાકે હદીસ મેં ઈર્શાદ હુવા : મસ્જિદ મેં કચ્ચા ગોશ્ત લે જાના જાઈઝ નહીં. (ابن ماجه ج١ ص٤١٣ حديث٧٤٨) હાલાંકે કચ્ચે ગોશ્ત કી (બદ) **બૂ** બહુત **ખફીફ** (યા'ની હલકી) હૈ) ﴾10﴿ કલમ, રસીદ બુક, પેડ, ગિલાસ, ચાય કે પિયાલે વગૈરા પાક ચીઝોં કો નાપાક ખૂન નહીં લગને દૂંગા (ફતાવા ૨-ઝવિય્યા મુખર્રજા જિલ્દ 4 સફહા 585 પર હૈ ''પાક ચીઝ કો (બિલા ઈજાઝતે શર-ઈ) નાપાક કરના હરામ હૈ'') ﴾11﴿ જો દૂસરે ઈદારે કો ખાલ દેને કા વા'દા કર ચુકા હોગા ઉસ કો બદ અહ્દી કા મશ્વરા નહીં દૂંગા (આસાન તરીકા યેહ હૈ કે અચ્છી અચ્છી નિય્યતોં કે સાથ આપ સારા હી સાલ **મુ-તવજ્જેહ** રહિયે ઔર ખુદ હી પહલ કર કે ખાલ બુક કરવા કર રખિયે) ﴾12﴿ અપની તૈ શુદા ખાલ અગર કિસી

સુન્ની ઈદારે કા આદમી લેને નહીં પહોંચા, યા ﴾13﴿ ગ-લતી સે મેરે પાસ આ ગઈ તો બ નિય્યતે સવાબ ઉધર દે આઊંગા ﴾14﴿ જો ખાલ દેગા હો સકા તો ઉસ કો **મક-ત-બતુલ મદીના** કા કોઈ રિસાલા યા પેમ્ફલેટ તોહ્ફતન પેશ કરૂંગા ﴾15﴿ નીઝ ઉસ કો "શુક્રિયા, جَزاکَ اللّٰه" કહૂંગા (**ફરમાને મુસ્તફા** صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَ اٰلِهٖ وَسَلَّم : مَنْ لَّمْ يَشْكُرِ النَّاسَ لَمْ يَشْكُرِ اللّٰهَ યા'ની જિસ ને લોગોં કા શુક્રિયા અદા ન કિયા ઉસ ને **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કા ભી શુક્ર અદા ન કિયા. (ترمذی ج٣ ص ٣٨٤ حدیث١٩٦٢)) ﴾16﴿ ખાલ દેને વાલે પર ઈન્ફિરાદી કોશિશ કર કે ઉસ કો સુન્નતોં ભરે ઈજતિમાઅ ઔર ﴾17﴿ મ-દની કાફિલોં મેં સફર વગૈરા કી રગ્બત દિલાઊંગા ﴾18﴿ બા'દ મેં ભી ઉસ સે રાબિતા રખ કર ખાલ દેને કે એહસાન કે બદલે મેં ઉસે મ-દની માહોલ મેં લાને કી કોશિશ કરૂંગા અગર ﴾19﴿ વોહ મ-દની માહોલ મેં હુવા તો ઉસે મ-દની કાફિલે કા મુસાફિર યા ﴾20﴿ મ-દની ઈન્આમાત કા આમિલ બનાઊંગા યા ﴾21﴿ કોઈ ન કોઈ મઝીદ મ-દની તરકીબ કરૂંગા (ઝિમ્મેદારાન કો ચાહિયે કે બા'દ મેં વક્ત નિકાલ કર ખાલ દેને વાલોં કા શુક્રિયા અદા કરને ઝરૂર જાએં નીઝ ઈન સબ મોહસિનીન કો અલાકાઈ સત્હ પર યા જિસ તરહ મુનાસિબ હો ઈકટ્ઠા કર કે મુખ્તસરન નેકી કી દા'વત ઔર લંગરે રસાઈલ વગૈરા કી તરકીબ ફરમાએં. રસાઈલ કી દા'વતે ઈસ્લામી કે ચન્દે સે નહીં જુદાગાના તરકીબ કરની હોગી) ﴾22﴿ દૂર વ નઝદીક જહાં સે ભી ખાલ ઉઠાને (યા બસ્તા યા કોઈ સા કામ સંભાલને) કા ઝિમ્મેદાર ઈસ્લામી ભાઈ હુક્મ ફરમાએંગે, બિલા રદ્દો કદ ઈતાઅત કરૂંગા. (યેહ **નિય્યતેં** બહુત કમ હૈં, ઈલ્મે નિય્યત સે આશના મઝીદ બહુત સારી **નિય્યતેં** નિકાલ સકતા હૈ)

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : મુઝ પર કસરત સે દુરૂદે પાક પઢો બેશક તુમ્હારા મુઝ પર દુરૂદે પાક પઢના તુમ્હારે ગુનાહોં કે લિયે મગફિરત હૈ. (جامع صغیر)

એક અહમ શર-ઈ મસ્અલા

હમેશા કુરબાની કી ખાલેં ઔર નફ્લી અતિય્યાત “**કુલ્લી ઈખ્તિયારાત**” યા'ની કિસી ભી નેક ઔર જાઇઝ કામ મેં ખર્ચ કર લિયે જાએં ઈસ નિય્યત સે ઇનાયત ફરમાયા કરેં ક્યૂંકે અગર મખ્સૂસ કર કે દિયા મ-સલન કહા કે, “યેહ **દા'વતે ઈસ્લામી** કે મદ્રસે કે લિયે હૈ” તો અબ મસ્જિદ યા કિસી ઔર મદ (યા'ની ઉન્વાન) મેં ઈસ કા ઈસ્તિ'માલ કરના ગુનાહ હો જાએગા. લેને વાલે કો ભી ચાહિયે કે અગર કિસી મખ્સૂસ કામ કે લિયે ભી ચન્દા લે તો એહતિયાતન કહ દિયા કરે કે હમારે યહાં મ-સલન દા'વતે ઈસ્લામી મેં ઔર ભી દીની કામ હોતે હૈં, આપ હમેં “**કુલ્લી ઈખ્તિયારાત**” દે દીજિયે તાકે યેહ રકમ દા'વતે ઈસ્લામી જહાં મુનાસિબ સમઝે વહાં નેક ઔર જાઇઝ કામ મેં ખર્ચ કરે. યાદ રહે ! ચન્દા દેને વાલા “હાં” કરે ઔર વોહ ચન્દે યા ખાલ વગૈરા કા અસ્લ માલિક હો તો હી “ઈજાઝત” માની જાએગી. લિહાઝા ચન્દા યા ખાલ પેશ કરને વાલે સે પૂછ લિયા જાએ કે યેહ કિસ કી તરફ સે હૈ અગર કિસી ઔર કા નામ બતાએ તો અબ ઈસ કા “હાં” કરના મુફીદ ન હોગા અસ્લ માલિક સે ફોન વગૈરા કે ઝરીએ રાબિતા કરે. (ઝકાત ઔર ફિત્રા દેને વાલે સે કુલ્લી ઈખ્તિયારાત લેને કી હાજત નહીં ક્યૂંકે યેહ “શર-ઈ હીલે” કે ઝરીએ ઈસ્તિ'માલ કિયે જાતે હૈં)

ફૈઝાને મદીના, ત્રી કોનિયા બગીચે કે પાસ, મિરઝાપૂર, અહમદઆબાદ ગુજરાત, ઈન્ડિયા.

www.dawateislami.net

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : જો મુઝ પર એક દુરૂદ શરીફ પઢતા હૈ અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ ઉસ કે લિયે એક કીરાત અજ્ર લિખતા હૈ ઔર કીરાત ઉહુદ પહાડ જિતના હૈ. (عبدالرزاق)

મ-દની ઈલ્તિજા : કુરબાની કે તફસીલી મસાઈલ બહારે શરીઅત જિલ્દ 3 સફહા 337 તા 353 મેં મુલા-હઝા ફરમા લીજિયે.

રક્સે બિસ્મિલ કી બહારેં તો મિના મેં દેખીં
દિલે ખૂંના બ ફશાં કા ભી તડપના દેખો

(હદાઈકે બખ્શિશ શરીફ)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد
تُوْبُوْا اِلَى الله ! اَسْتَغْفِرُ الله
صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَ اٰلِهٖ وَسَلَّم

اَلصَّمْتُ اَرْفَعُ الْعِبَادَةِ

ખામોશી આ'લા દ-રજે કી ઇબાદત હૈ.

(اَلْجامِعُ الصَّغِير لِلسُّيُوطی حدیث۵۱۰۸)

તાલિબે ગમે મદીના વ બકીઅ વ મગ્ફિરત વ બે હિસાબ જન્નતુલ ફિરદૌસ મેં આકા કા પડોસ

21 ઝી કા'દતિલ હરામ 1432 સિ હિ.
18 અક્તૂબર 2011 સિ.ઈ.

યેહ રિસાલા પઢ કર દૂસરે કો દે દીજિયે

શાદી ગમી કી તકરીબાત, ઈજતિમાઆત, આ'રાસ ઔર જુલૂસે મીલાદ વગૈરા મેં **મક-ત-બતુલ મદીના** કે શાએઅ કર્દા રસાઈલ ઔર મ-દની ફૂલોં પર મુશ્તમિલ પેમ્ફલેટ તક્સીમ કર કે સવાબ કમાઈયે, ગાહકોં કો બ નિય્યતે સવાબ તોહફે મેં દેને કે લિયે અપની દુકાનોં પર ભી રસાઈલ રખને કા મા'મૂલ બનાઈયે, અખ્બાર ફરોશોં યા બચ્ચોં કે ઝરીએ અપને મહલ્લે કે ઘર ઘર મેં માહાના કમ અઝ કમ એક અદદ સુન્નતોં ભરા રિસાલા યા મ-દની ફૂલોં કા પેમ્ફલેટ પહોંચા કર નેકી કી દા'વત કી ધૂમેં મચાઈયે ઔર ખૂબ સવાબ કમાઈયે.

ફેહરિસ્ત

ઉન્વાન	સફહા નમ્બર	ઉન્વાન	સફહા નમ્બર
દુરૂદ શરીફ કી ફઝીલત	1	મરને કે બા'દ મઝલૂમ જાનવર મુસલ્લત હો સકતા હૈ	16
અબ્લક ઘોડે સુવાર	1	કુરબાની કે વક્ત તમાશા દેખના કૈસા ?	17
ચાર ફરામીને મુસ્તફા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَ اٰلِهٖ وَسَلَّم	2	ઝબીહા કો આરામ પહોંચાઈયે	18
ક્યા કર્ઝ લે કર ભી કુરબાની કરની હોગી ?	3	જાનવર કો ભૂકા પ્યાસા ઝબ્હ ન કરેં	19
પુલ સિરાત કી સુવારી	3	બકરી છુરી કી તરફ દેખ રહી થી	20
કુરબાની કરને વાલે બાલ નાખુન ન કાટેં	4	ઝબ્હ કે લિયે ટાંગ મત ઘસીટો !	20
ગરીબોં કી કુરબાની	5	મખ્ખી પર રહ્મ કરના બાઈસે મગ્ફિરત હો ગયા	21
મુસ્તહબ કામ કે લિયે ગુનાહ કી ઈજાઝત નહીં	5	મખ્ખી કો મારના કૈસા ?	21
કુરબાની વાજિબ હોને કે લિયે કિતના માલ હોના ચાહિયે	6	કુરબાની મેં અકીકે કા હિસ્સા	22
વક્ત કે અન્દર શરાઈત પાએ ગએ તો હી કુરબાની વાજિબ હોગી	8	ઈજતિમાઈ કુરબાની કા ગોશ્ત વઝ્ન કર કે તક્સીમ કરના હોગા	22
કુરબાની કે 12 મ-દની ફૂલ	8	અન્દાઝે સે ગોશ્ત તક્સીમ કરને કે દો હીલે	22
ઐબદાર જાનવરોં કી તફ્સીલ જિન કી કુરબાની નહીં હોતી	10	કુરબાની કે ગોશ્ત કે તીન હિસ્સે	23
ઝબ્હ મેં કિતની રગેં કટની ચાહિએં ?	12	વસિય્યત કી કુરબાની કે ગોશ્ત કા મસ્અલા	23
કુરબાની કા તરીકા	13	છ સુવાલાત વ જવાબાત	24
કુરબાની કા જાનવર ઝબ્હ કરને સે પહલે યેહ દુઆ પઢી જાએ	14	ચન્દે કી રકમ સે ઈજતિમાઈ કુરબાની કે લિયે ગાએં ખરીદના	24
મ-દની ઈલ્તિજા	14	ગુ-રબા કો ખાલેં લેને દીજિયે	24
બકરી જન્નતી જાનવર હૈ	15	ખાલોં કે લિયે બે જા ઝિદ મત કીજિયે	25
જાનવરોં પર રહ્મ કી અપીલ	15	સુન્ની મદારિસ કી ખાલેં મત કાટિયે	26

ઉન્વાન	સૂચકાંક નમ્બર	ઉન્વાન	સૂચકાંક નમ્બર
સુન્ની મદ્રસે કો ખાલ ખુદ દે આઇયે	27	ગુદ્દૂદ	40
અપની કુરબાની કી ખાલ બેચ દી તો ?	28	કપૂરા	40
કસ્સાબ કે લિયે 20 મ-દની ફૂલ	29	ઓઝડી	41
ગોશ્ત કે 22 અજઝા જો નહીં ખાએ જાતે	37	કુરબાની કી ખાલેં જમ્અ કરને વાલે કે લિયે 22 નિય્યતેં ઔર એહતિયાતેં	41
ખૂન	38	એક અહમ શર-ઈ મસ્અલા	44
હરામ મગ્ઝ	39	મ-દની ઇલ્તિજા	46
પટ્ઠે	39	માખઝ વ મરાજેઅ	48

ماخذ ومراجع

کتاب	مطبوعہ	کتاب	مطبوعہ
قرآن پاک	مکتبۃ المدینہ باب المدینہ کراچی	مراۃ المناجیح	ضیاء القرآن پبلی کیشنز مرکز الاولیاء لاہور
صحیح بخاری	دار الکتب العلمیۃ بیروت	اشعۃ اللمعات	کوئٹہ
صحیح مسلم	دار ابن حزم بیروت	الزواجر عن اقتراف الکبائر	دار المعرفۃ بیروت
سنن ترمذی	دار الفکر بیروت	مکاشفۃ القلوب	دار الکتب العلمیۃ بیروت
سنن ابن ماجہ	دار المعرفۃ بیروت	لطائف المِنَن وَالْاَخلاق	دار الکتب العلمیۃ بیروت
مسند امام احمد	دار الفکر بیروت	درۃ الناصحین	دار الفکر بیروت
السنن الکبری	دار الکتب العلمیۃ بیروت	حیاۃ الحیوان	دار الکتب العلمیۃ بیروت
المستدرک	دار المعرفۃ بیروت	ہدایہ	دار احیاء التراث العربی بیروت
معجم کبیر	دار احیاء التراث العربی بیروت	درمختار و ردالمحتار	دار المعرفۃ بیروت
شعب الایمان	دار الکتب العلمیۃ بیروت	عالمگیری	دار الفکر بیروت
الفردوس بماثور الخطاب	دار الکتب العلمیہ بیروت	بہارِ شریعت	مکتبۃ المدینہ باب المدینہ کراچی
الجامع الصغیر	دار الکتب العلمیۃ بیروت	فتاوی رضویہ	رضا فاؤنڈیشن مرکز الاولیاء لاہور
مرقاۃ المفاتیح	دار الفکر بیروت	فتاوی امجدیہ	مکتبۂ رضویہ باب المدینہ کراچی